

Archeologienota Roeselare Populierstraat

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Paulien FONTEYN

11-4-2020

Titel: Archeologienota Roeselare Populierstraat

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Paulien Fonteyn

Uittreksels uit CartoWeb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18084 - www.ngi.be

Projectcode bureauonderzoek: 2020C274

Intern projectnummer: 2020.059

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Roeselare, Populierstraat

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 64706.74 en Y: 183352.53; X: 64873.19 en Y: 183431.47

Oppervlakte plangebied: ca. 8110m²

Kadastergegevens: Roeselare, afdeling 2, sectie B, percelen 1331D en 1332F (zie figuur 7)

Topografische kaart: zie figuur 5 en 6

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Paulien Fonteyn (assistent-archeoloog) en Michiel Van de Veire (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 11/04/2020

© Acke & Bracke bv, Damstraat 206A, 9180 Moerbeke. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	6
2. BUREAUONDERZOEK	7
2.1. HUIDIGE TOESTAND	7
2.2. GEPLANEDE WERKEN	9
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	11
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	11
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	14
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	16
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	19
2.4. HISTORISCHE SITUERING	21
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	28
2.5.1. PREHISTORIE	31
2.5.2. ROMEINSE PERIODE	31
2.5.3. MIDDELEEUWEN	32
2.5.4. NIEUWSTE TIJD	33
2.5.5. DATERING ONBEPAALD	33
3. SYNTHESE	34
3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	34
3.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	36
3.3. VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM	37
3.4. VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	38
3.5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	39
4. SAMENVATTING	41
5. BIBLIOGRAFIE	44
6. BIJLAGES	45

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Roeselare Populierstraat (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksoopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.¹ Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt², de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius³, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁴ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁵

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

¹ <https://cai.onroenderfgoed.be/>

² <http://www.geopunt.be/kaart>

³ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁵ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen werd afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

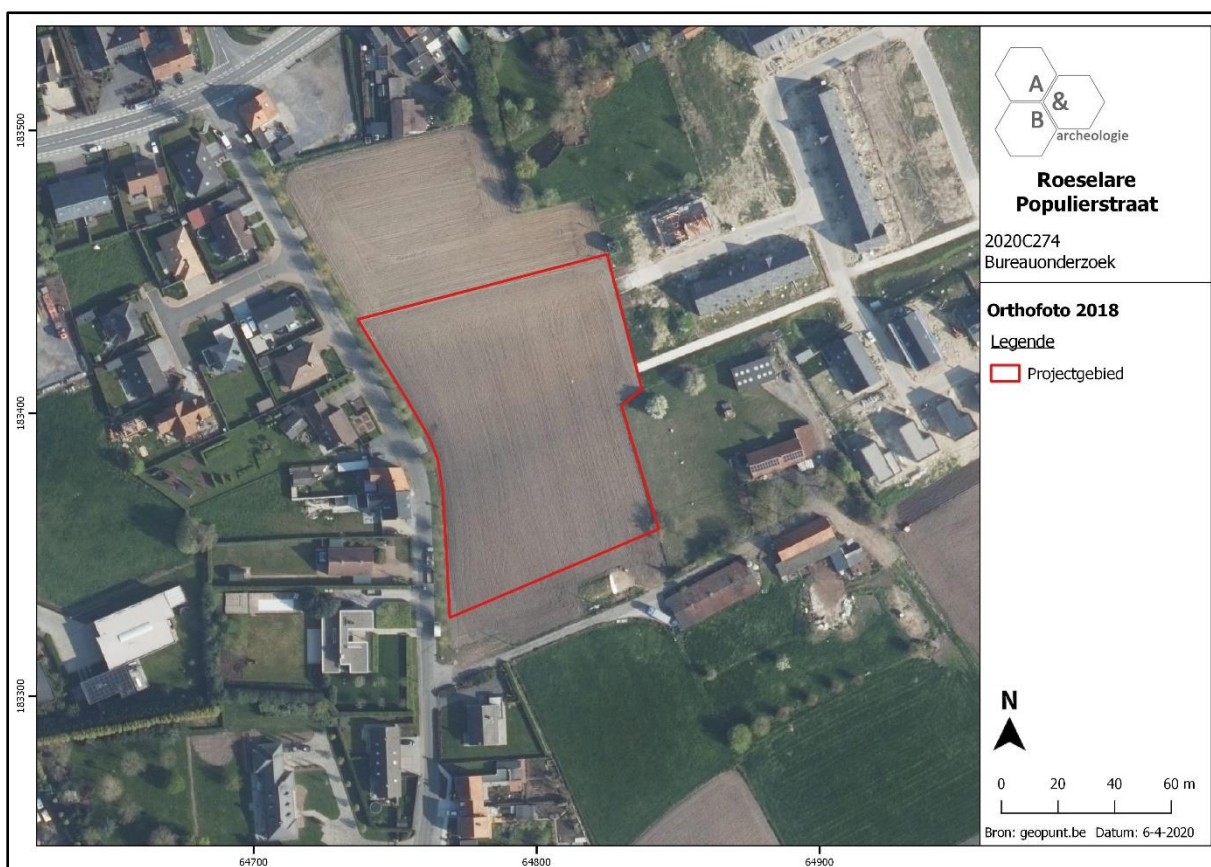
1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het plangebied is ca. 8110m² groot en heeft een min of meer rechthoekige vorm. Het situeert zich ten oosten van de Populierstraat en is momenteel in gebruik als akkerland. Langs de straatzijde is een bomenrij aanwezig. Het projectgebied wordt in het westen omgeven door bebouwing langs de Populierstraat, in het noorden door akkerland, in het oosten door een recente verkaveling en in het zuiden door landbouwgronden en bebouwde percelen.

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2018 (bron: geopunt.be).

Figuur 2 Zicht op het plangebied vanuit het noordwesten (bron: Google Maps 2018).

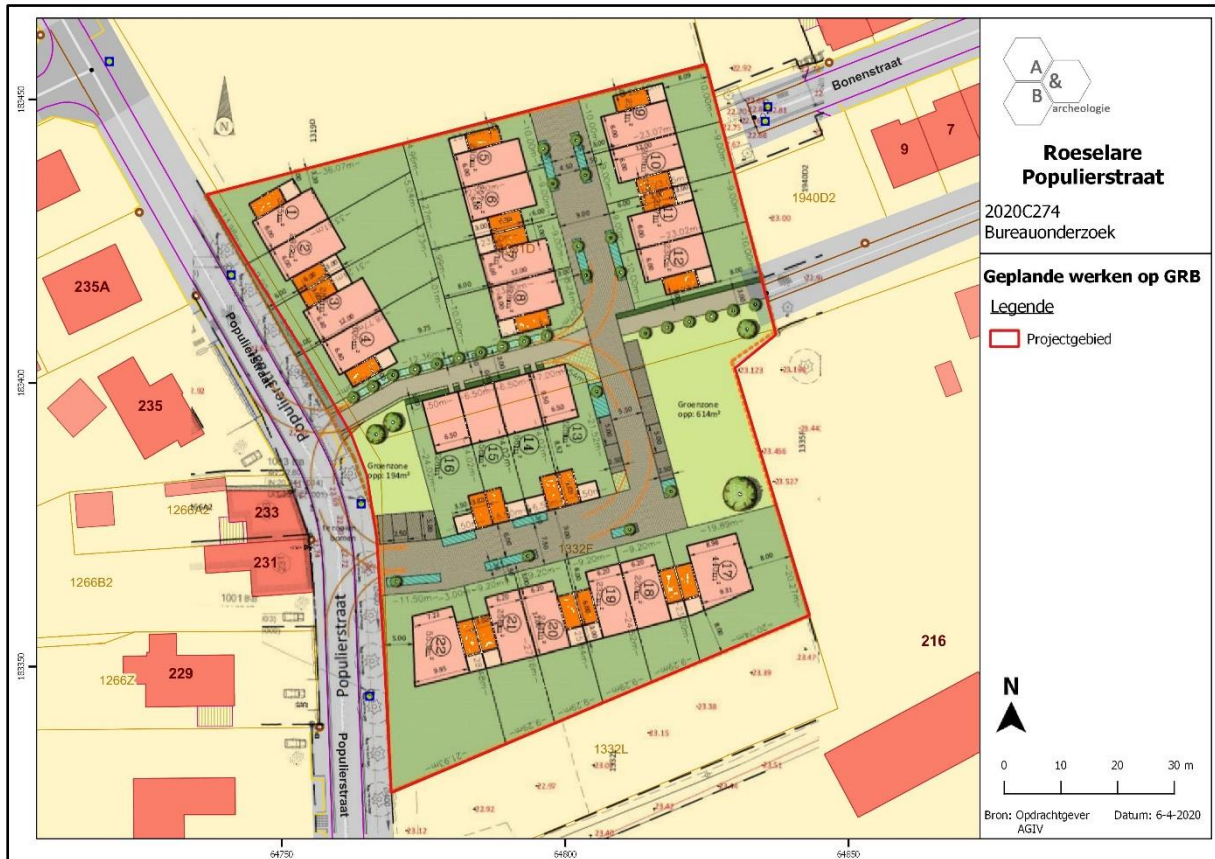
2.2. Geplande werken

Het ontwerpplan is te vinden in de bijlage, een uitsnede wordt hieronder weergegeven.

De initiatiefnemer plant een verkaveling van het plangebied in 22 bouwloten en de aanleg van een interne wegenis en gemeenschappelijke groenzones.

De interne wegenis (ca. 1640m²) sluit op twee plaatsen aan op de Populierstraat en zal de toekomstige verkaveling verbinden met een wegenis van de nieuwe verkaveling ten oosten van het plangebied. De wegenis wordt opgebouwd uit cementbetonverharding en uit betonstraatstenen. Langs de wegenis worden enkele parkeerplaatsen ingeplant en zullen bomen worden aangeplant. Ook worden infiltratiezones voor hemelwater voorzien binnen en rondom de wegenis. In de noordelijke helft van het plangebied worden drie rijen van telkens vier driesgevelwoningen met eventuele carport, tuinberging en met voor- en achtertuin (grondoppervlakte tussen 207m² en 231m²) voorzien. Centraal binnen het plangebied zullen vier aaneengesloten woningen met achtertuin en eventuele carport en tuinberging (grondoppervlakte tussen 156m² en 228m²) worden gerealiseerd. Langs de zuidelijke zijde zullen tot slot vier driesgevelwoningen en twee viergevelwoningen worden gebouwd, telkens voorzien van een voor- en achtertuin en met ruimte voor een carport en tuinberging (grondoppervlakte tussen 220m² en 553m²). Langs de centrale oostelijke en westelijke zone zullen verder ook nog twee groenzones worden aangelegd met een oppervlakte van respectievelijk 614m² en 194m².

Er zullen aldus aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het plangebied: het bouwrijp maken van het terrein, de bodemingrepen voor de aanleg van de nutsleidingen en -voorzieningen en voor de aanleg van de wegenis, funderingswerken, het optrekken van woningen, de aanleg van tuinen en verhardingen, de omgevingsaanleg. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

Figuur 3 Geplande werken geprojecteerd op de kadasterkaart (bron: geopunt.be en initiatiefnemer).

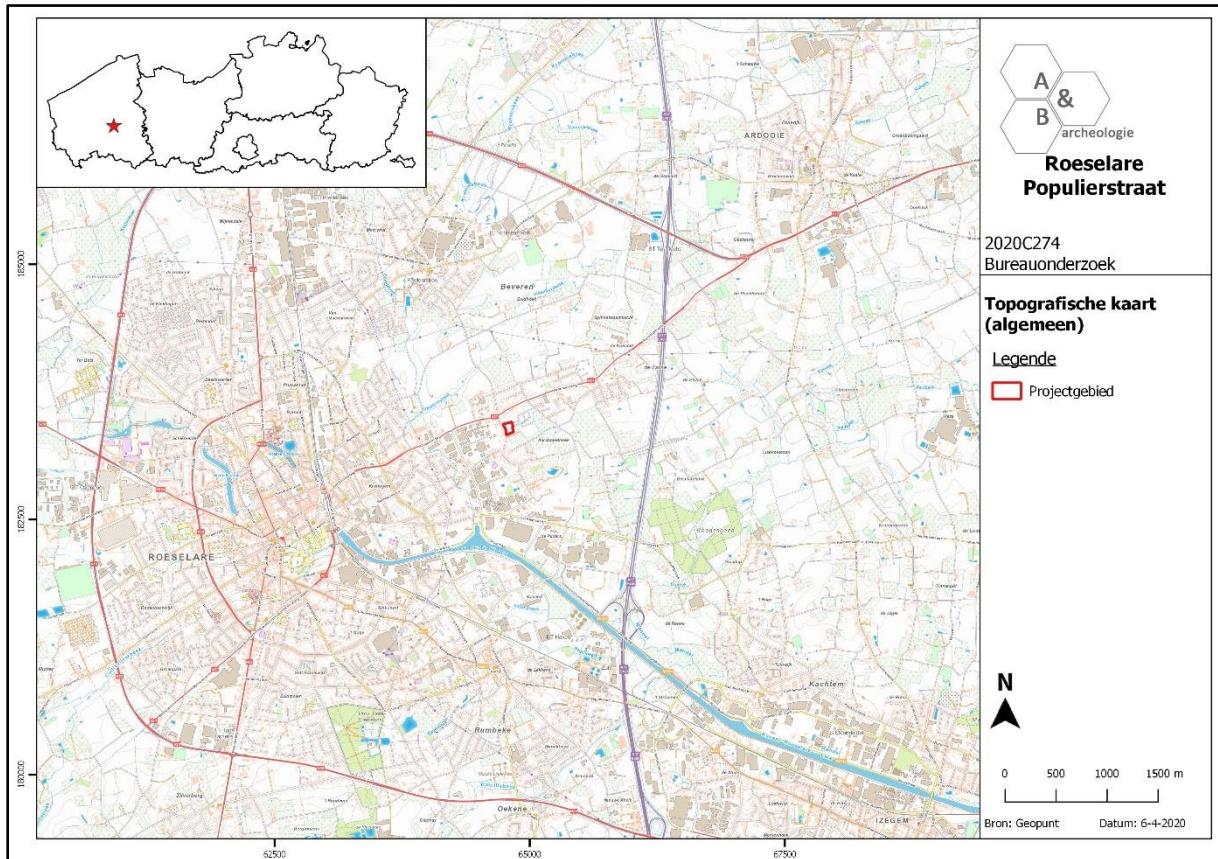
Figuur 4 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).

2.3. Landschappelijke ligging

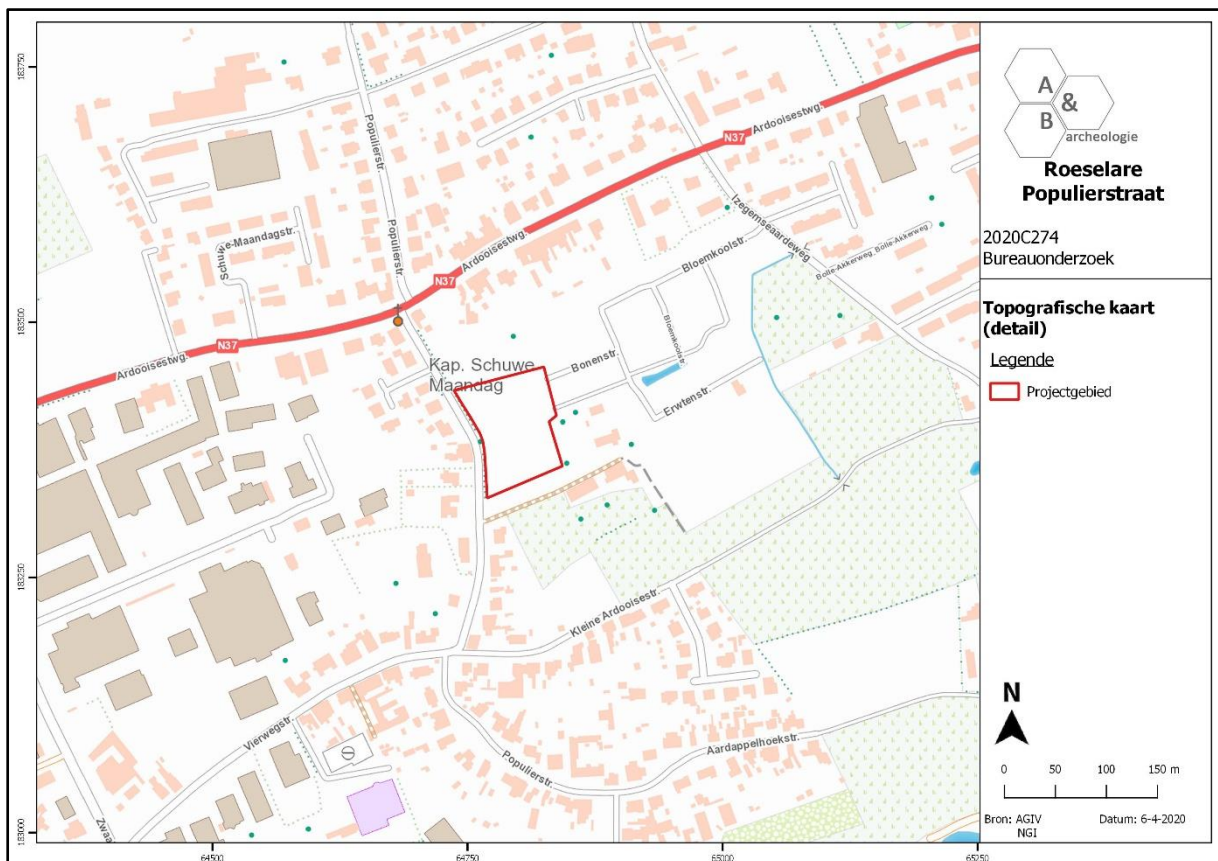
2.3.1. Topografische situering

De stad Roeselare is gelegen in het centrale zuidoosten van de provincie West-Vlaanderen. Roeselare bestaat uit het centrum van Roeselare en uit de deelgemeentes Beveren in het noorden, Rumbeke in het zuiden met de kernen Rumbeke, Zilverberg en Beitem, en Oekene in het zuidoosten. Roeselare grenst in het noorden aan Gits (Hooglede), in het noordoosten aan Lichtervelde en Koolskamp (Ardoorie), in het oosten aan Ardoorie, Kachtem (Izegem) en Izegem, in het zuidoosten aan Sint-Eloois-Winkel (Ledegem), in het zuiden aan Rollegem-Kapelle (Ledegem) en Ledegem, in het zuidwesten aan Moorslede, in het westen aan Passendale (Zonnebeke) en Oostnieuwkerke (Staden) en in het noordwesten aan Hooglede. Het kanaal Roeselare-Leie bevindt zich centraal in de stad en loopt van hieruit in zuidwestelijke richting naar de Leie. Andere belangrijke waterlopen zijn onder andere de Mandel, de Collevijverbeek, de Sint-Amandsbeek, de Regenbeek, de Babillebeek, de Duivelsbeek, de Onledebeek, de Krommebeek die op ca. 700m ten westen van het plangebied stroomt en de Uitenhovebeek die op ca. 650m ten noorden van het plangebied vloeit. De stad Roeselare wordt omringd door de R32, de ringweg rond Roeselare. De A17, de autosnelweg Doornik-Kortrijk-Brugge, vormt de oostelijke grens van de stad Roeselare met Izegem. Verder lopen ook de N357, de gewestweg tussen Roeselare en Waregem, de N32 tussen Brugge en Menen, de N36 tussen Ronse en Zarren en de N37 tussen Aalter en Ieper doorheen de Roeselare. Deze laatste weg bevindt zich op ca. 150m ten noorden van het plangebied. Het plangebied zelf bevindt zich langs de Populierenstraat, op ca. 2,5km ten noordoosten van het centrum van Roeselare en op ca. 1km ten noordoosten van de haven van Roeselare. Naar het zuiden en westen toe bevinden zich enkele bedrijventerreinen, verbonden met de haven. Ten noorden bevinden zich voornamelijk bebouwde zones en in het oosten is een nieuwe verkaveling aanwezig. Ten zuidoosten zijn de meeste gronden nog in gebruik als landbouwgrond. Op de hoek van de Populierstraat met de Ardooisesteenweg (N37) bevindt zich een kapel, de kapel Schuwe Maandag, ter herdenking van de burgerlijke oorlogsslachtoffers.

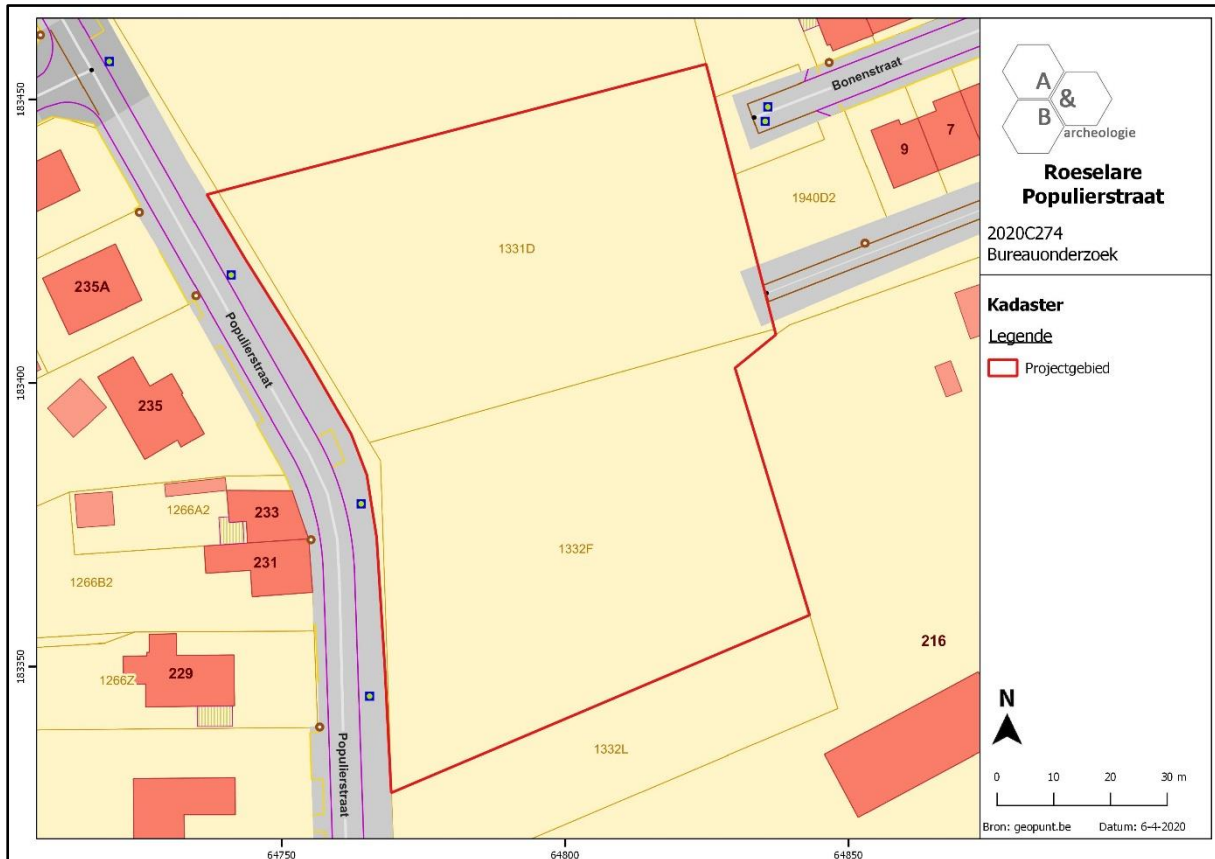
Op de bodemgebruikskaart van 2001 staat het plangebied hoofdzakelijk wit ingekleurd, hetgeen wijst op akkerbouw en dus overeenkomt met het huidige gebruik. Het type 'akkerbouw' slaat op bodems die gebruikt worden in een of ander rotatiesysteem waarbij jaarlijks gewassen worden geoogst. Ook braakland valt hieronder. Het zuidwestelijke deel van het plangebied wordt echter gekarteerd als 'andere bebouwing'. Hiermee worden bodems bedoeld die voor het grootste deel bedekt worden door structuren zoals gebouwen, wegen en andere artificiële oppervlakten. Groene zones en open bodems komen voor. 30 tot 80% van de bodem is echter verhard. Dit komt niet overeen met de huidige toestand.

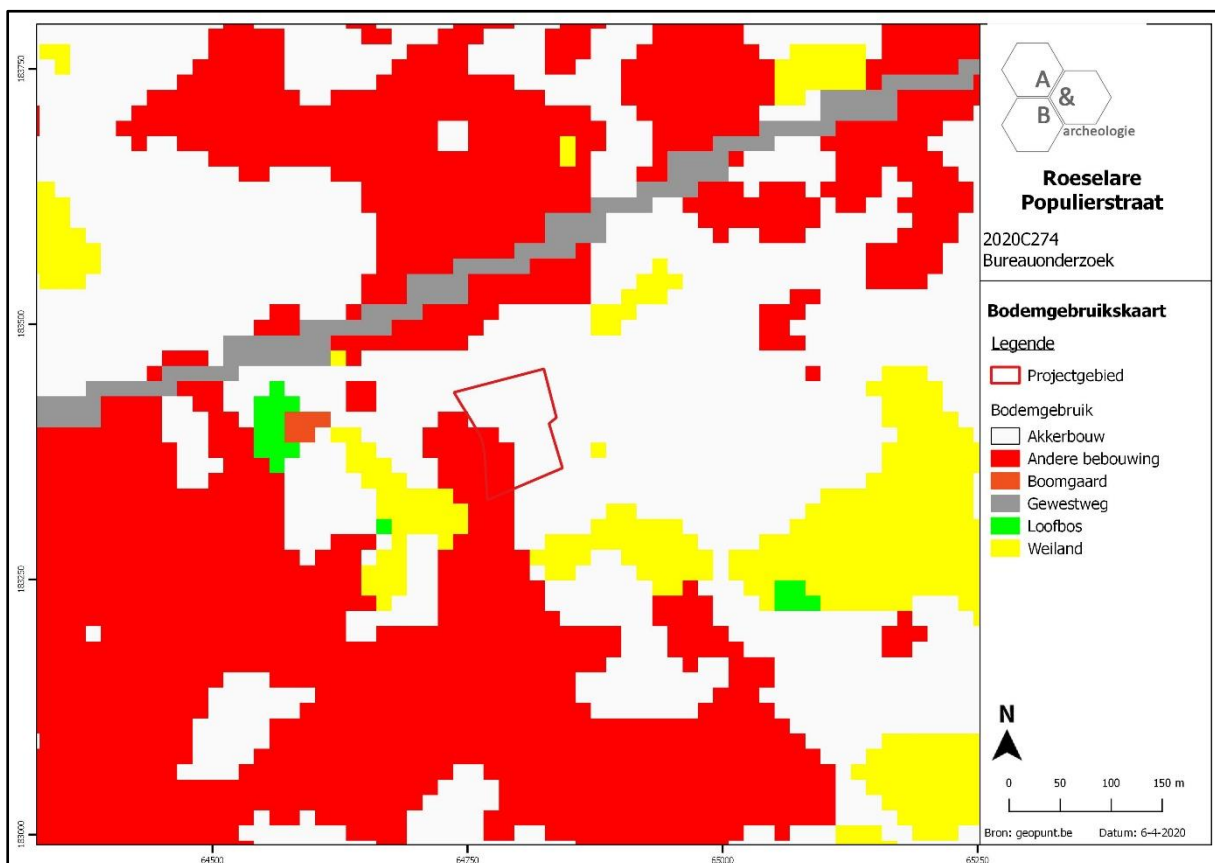
Figuur 5 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 6 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

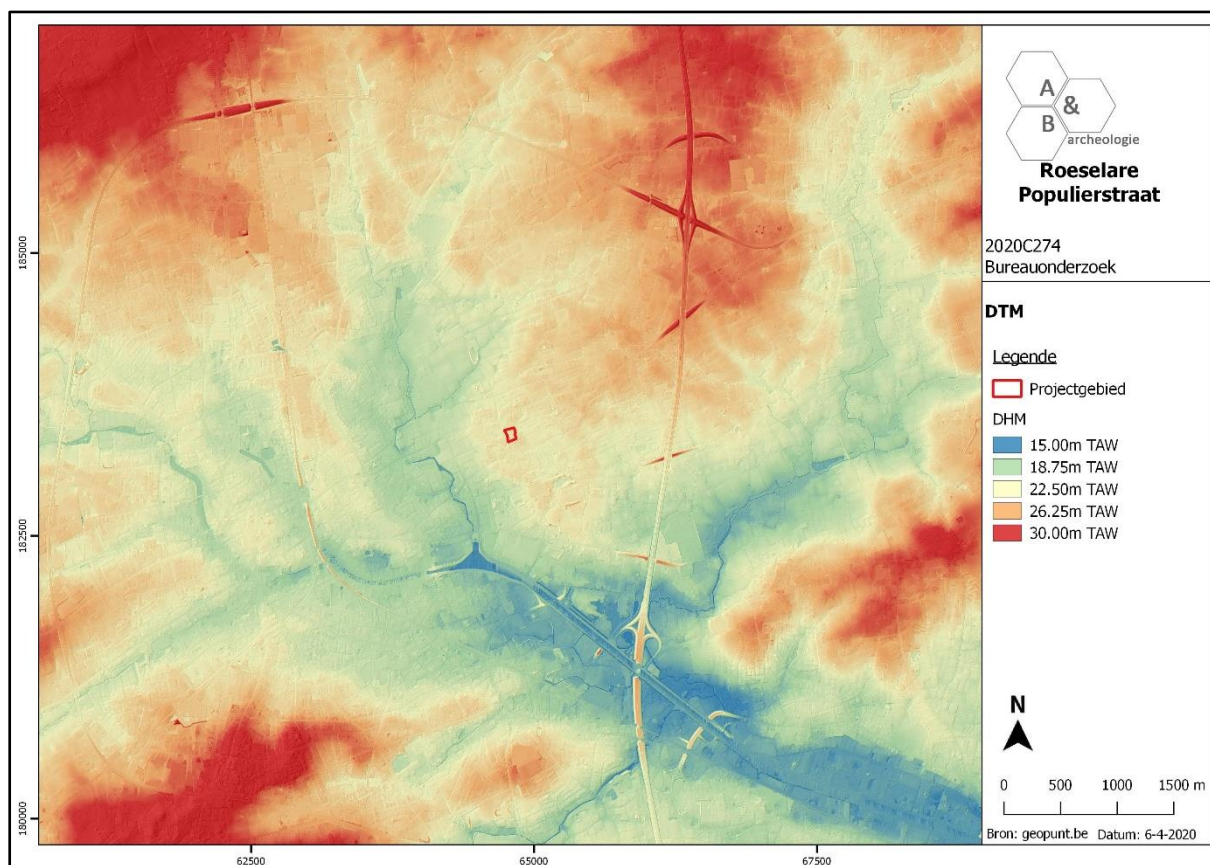
Figuur 7 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

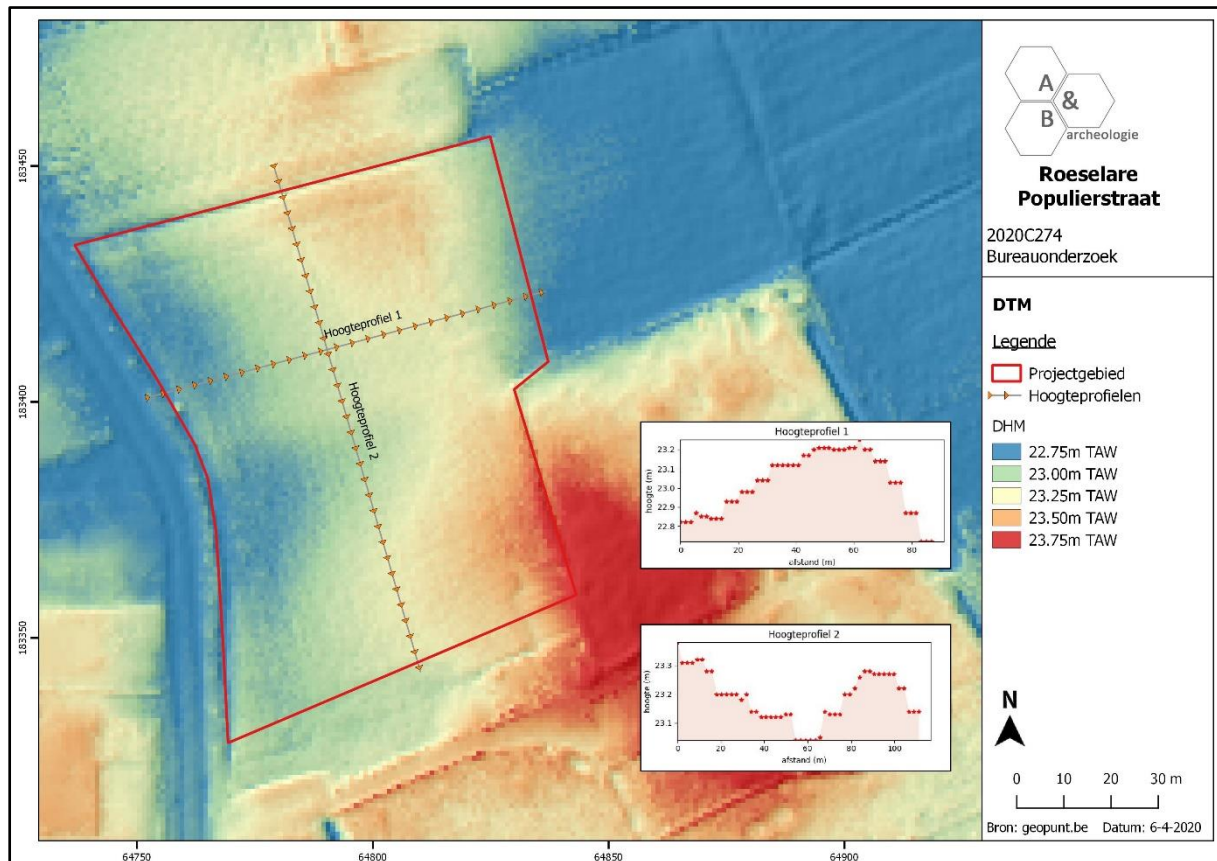
Figuur 8 Zicht op de bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.2. Landschappelijke situering

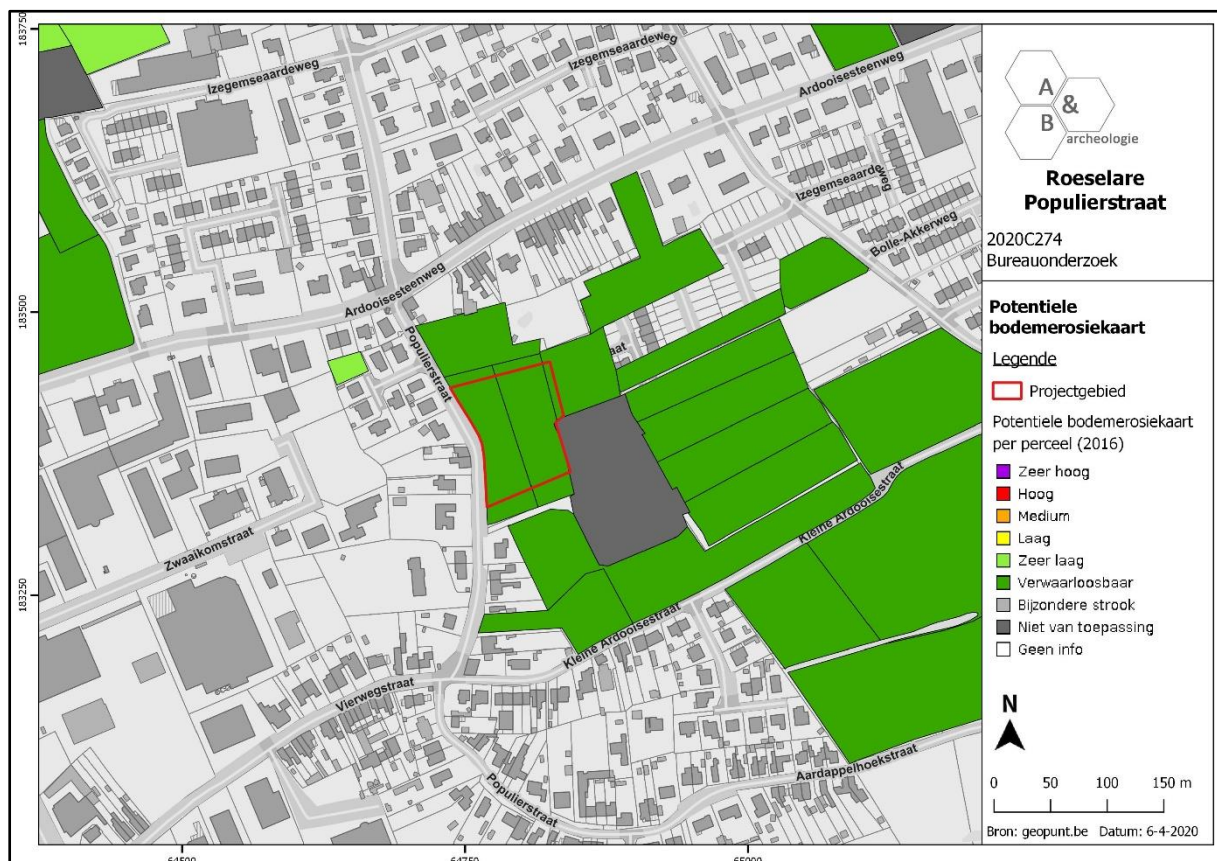
Roeselare is gelegen in Zandlemig Vlaanderen, in het Land van Roeselare-Kortrijk en in het Polder-Leie Interfluvium. Het landschap kent een matig golvend karakter met de Zilverberg (ca. +38m TAW) als hoogste punt en depressies ter hoogte van de natuurlijke waterlopen, waaronder de Mandel (ca. +18m TAW) en het artificiële kanaal Roeselare-Leie (ca. +15m TAW). Dit is ook te zien op het digitale hoogtemodel. Het projectgebied bevindt zich op een zuidwestelijke uitloper van een heuvelrug die zich van noord naar zuid uitstrekt over het grondgebied van Roeselare. Ten noordwesten, ten westen en ten zuiden bevinden zich lager gelegen gronden in de depressies van de Uitenhovebeek, de Krommebeek, de Mandel en het Kanaal Roeselare-Leie. Het plangebied kent een golvend microreliëf met een lager gelegen zone aan de straatkant en in het noordoosten (ca. +22,8m TAW) en iets hoger gelegen delen in het noorden (ca. +23,4m TAW) en in het zuidoosten (ca. +23,6m TAW). Het hoogteverschil op siteniveau beslaat dus maximaal ca. 80cm. Op de potentiële bodemerosiekaart wordt aan het plangebied een verwaarloosbare erosiegraad toegekend.

Figuur 9 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).

Figuur 11 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

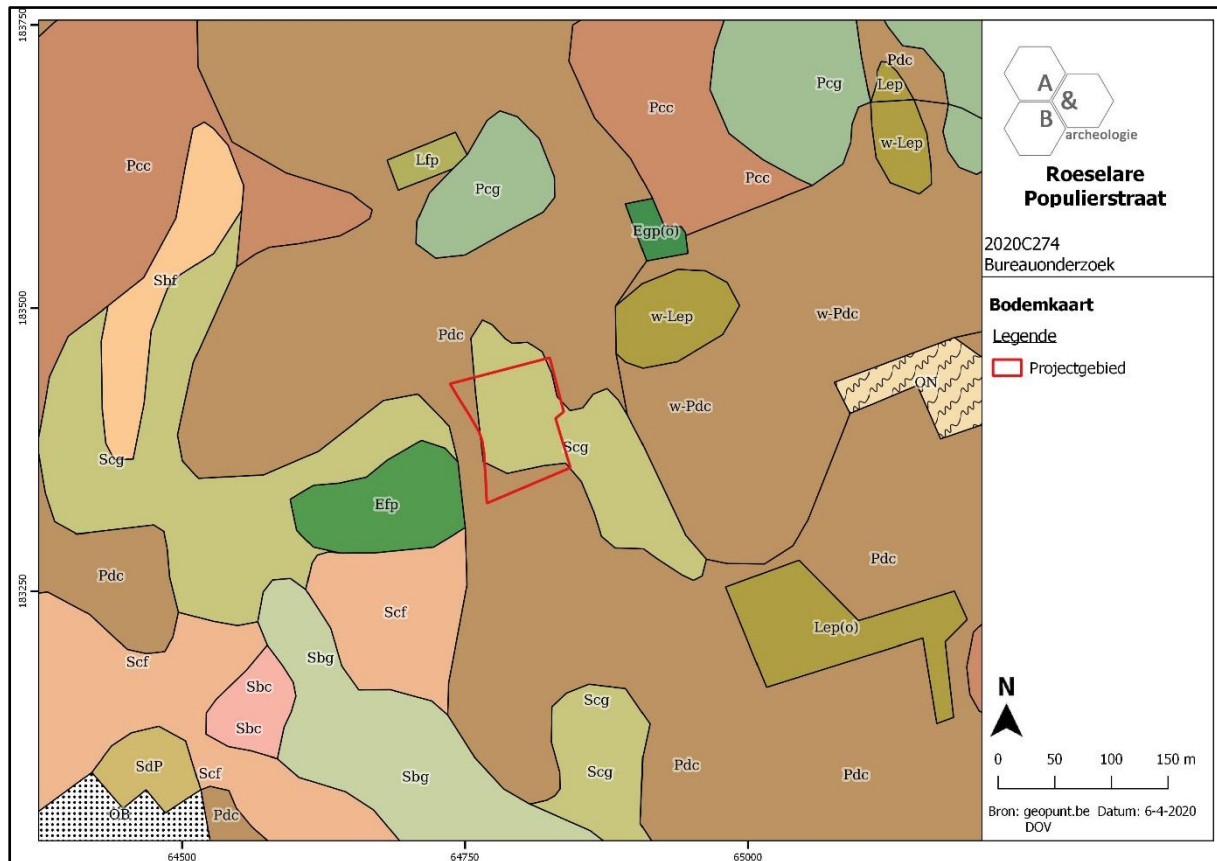
2.3.3. Bodemkundige situering

Op de bodemkaart worden twee bodemtypes gekarteerd binnen het plangebied. Voor het grootste deel van het plangebied wordt een Scg-bodem aangegeven. In het noordwesten en zuiden wordt echter een Pdc-bodem gekarteerd.

- Scg: matig droge lemige zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont. Bij deze reeks matig droge lemige zandgronden is de humustoestand van de bouwvoor geassocieerd met de profielontwikkeling. Roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90cm. De waterhuishouding is goed in de winter, maar in droge zomers kan droogtegevoeligheid zich manifesteren.
- Pdc: matig natte lichte zandleembodems met sterk gevlekte (bij lemige sedimenten), verbrokkelde (bij zandige sedimenten) textuur B horizont. Deze bodems hebben een homogene, humeuze en goed ontwikkelde bovengrond die een grijsbruine kleur heeft en gemiddeld 30cm dik is. De verbrokkelde textuur B is zwak ontwikkeld en begint op ca. 40-60cm. De Pdc serie is geassocieerd met zwak ontwikkelde podzolen. Roestverschijnselen beginnen tussen 40 en 60cm. De bodems zijn iets te nat in de winter en soms te droog in de zomer.

Tijdens een proefsleuvenonderzoek⁶, uitgevoerd door BAAC Vlaanderen in 2015 net ten oosten van het plangebied (cf. infra), werden reeds bodemkundige vaststellingen gedaan, die een indicatie geven over de vermoedelijke bodemopbouw van het plangebied. Hier werd op de meeste plaatsen een Ap-C bodemprofiel geregistreerd, waarbij de C-horizont zich meteen onder een relatief dunne bouwvoor bevindt. Plaatselijk werd tussen de bouwvoor en de C-horizont nog een Bw-horizont (verweringshorizont), ontstaan ten gevolge van intensieve bioturbatie, vastgesteld. Binnen het plangebied kan een gelijkaardige bodemopbouw verwacht worden.

⁶ Demoen, Gierts, Krekelbergh 2016.

Figuur 12 Zicht op de bodemkaart met aanduiding van het plangebied (bron: DOV).

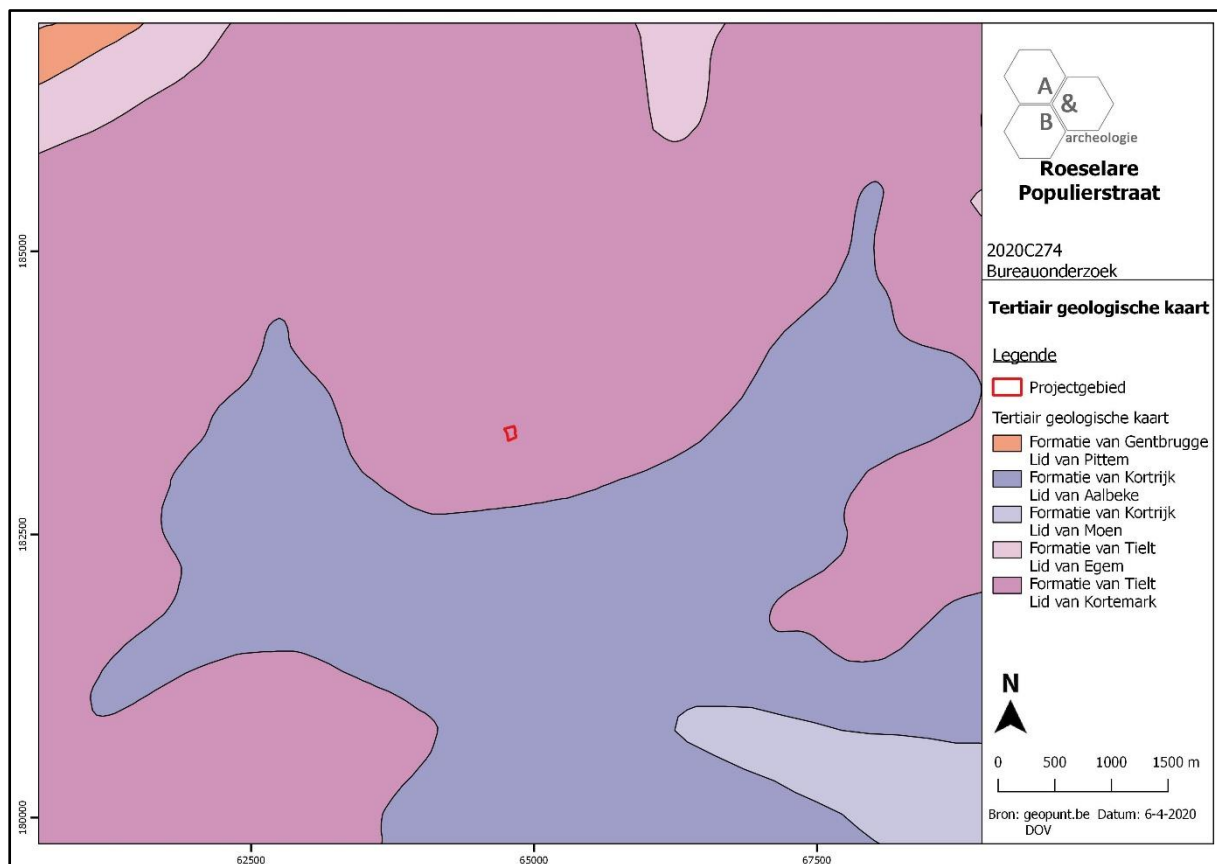
Figuur 13 Zicht op een bodemprofiel in werkput 14 tijdens het vooronderzoek van BAAC aan de Izegemseardeweg meteen ten oosten van het plangebied (bron: Demoen, Gierts, Krekelbergh 2016, 23, fig. 16).

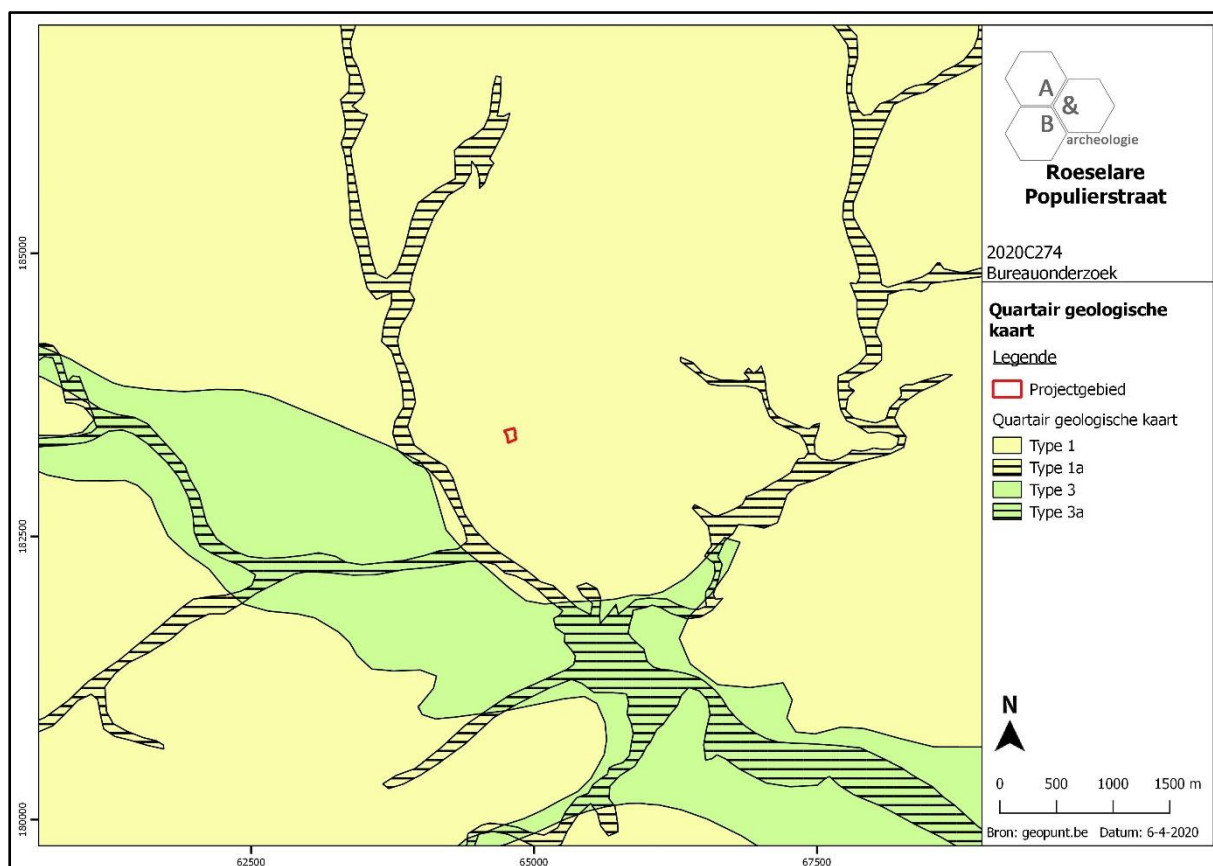
Figuur 14 Zicht op het bodemprofiel in werkput 16 tijdens het vooronderzoek van BAAC aan de Izegemseardeweg meteen ten oosten van het plangebied (bron: Demoen, Gierts, Krekelbergh 2016, 22, fig. 14).

2.3.4. Geologische situering

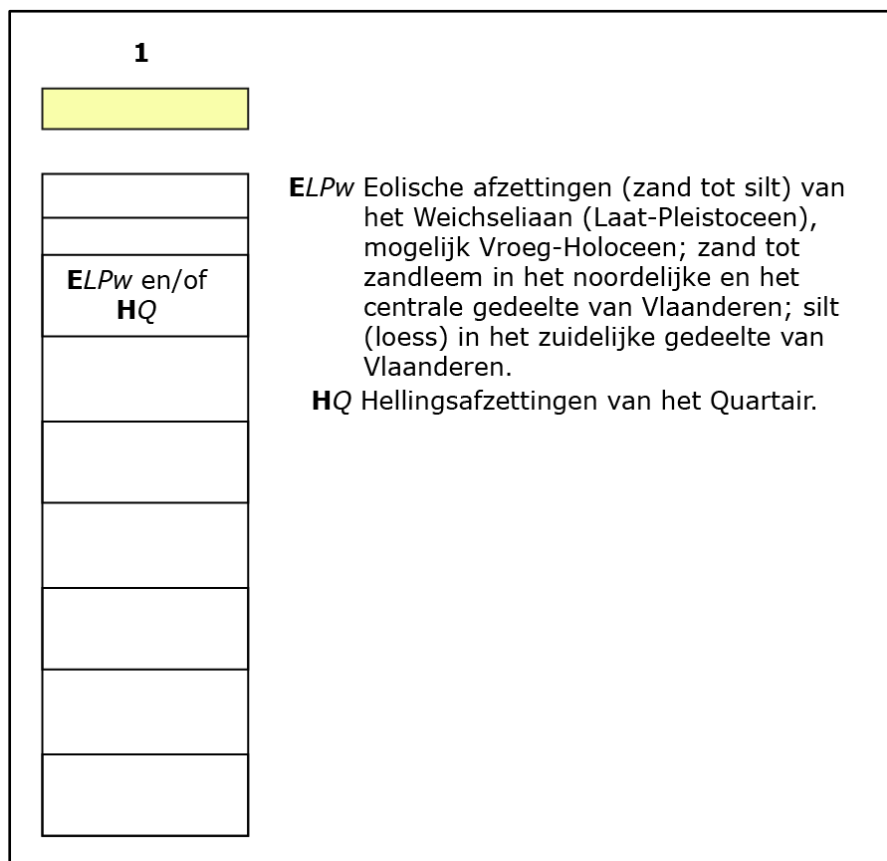
De Tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit de Formatie van Tielt, Lid van Kortemark. Deze geologische eenheid wordt gekenmerkt door een grijze tot groengrijze klei tot silt waarbinnen dunne banken zand en silt voorkomen. De Quartair geologische kaart geeft aan dat het plangebied bestaat uit type 1: geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (1). Eolische afzettingen (zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen tot silt in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen) van het Weichseliaan en mogelijk van het Vroeg-Holocene (*ELPw*) en/of hellingsafzettingen van het Quartair (*HQ*) komen voor. De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

Figuur 15 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).

Figuur 16 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).

Figuur 17 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (type 1) (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering⁷

De oudste vermelding van Roeselare ('Roslar') dateert uit de 822. De stad wordt op dat moment vermeld in een oorkonde waarin Lodewijk de Vrome het grondgebied schenkt aan de Sint-Pietersabdij van Saint-Amand-les-Eaux in het Noorderdepartement van Frankrijk. Het toponiem gaat terug op de combinatie van de Germaanse wortel '*raus*' wat 'riet' betekent en het achtervoegsel '*hlaeri*' dat wijst op een open plaats in een bos. In 957 geeft Boudewijn III de Jongere, die een jaar later medegraaf van Vlaanderen werd, de toestemming om de stad te versterken tegen Noormanneninvallen. Deze versterking is mogelijk te vereenzelvigen met 's Gravenwal die door Sanderus (1641) ten westen van de Sint-Michielskerk wordt aangegeven. In hetzelfde charter wordt ook het privilege tot het houden van een wekelijkse markt toegekend. In de 10de eeuw was Roeselare reeds een belangrijke nijverheids- en handelsplaats. In 1097 werd het patronaatsrecht van de kerk toegewezen aan de abdij van Zonnebeke. De stadsrechten werden omstreeks 1250 toegekend door Margaretha van Constantinopel. Omstreeks 1260 werd centraal op de Grote Markt de hal met belfort gebouwd. In de 14de eeuw is Roeselare een belangrijk centrum voor de weefnijverheid. De Gentse inmenging in deze nijverheid wordt door een keure uit 1357 geweerd. In de 15de eeuw is er een geleidelijke recessie te wijten aan concurrerende steden in de omgeving, die wordt versterkt door een inval en plunderingen door de huurlingen van Maximiliaan van Oostenrijk in 1488 en 1492 waarbij o.a. de Sint-Michielskerk alsook de hal en het belfort worden verwoest. Deze gebouwen worden rond 1500 heropgebouwd in een laatgotische stijl met de financiële hulp van de heer van Wijnendale, Filips van Kleef. Tijdens de Beeldenstorm (1566) valt zowel de inboedel van de Sint-Michielskerk als ook de heiligenbeelden van de stadshal echter opnieuw ten prooi aan nieuwe verwoestingen. De gebouwen worden hersteld tijdens het bewind van Albrecht en Isabella (1598-1621). In deze periode worden kloosterscholen van de paters augustijnen (1635) en de grauwezusters (1678) gesticht, die tot op heden de kern vormen van onderwijsinstellingen in Roeselare. Op de kaarten van Sanderus (1641) wordt een tweede marktplaats aangegeven ten noordwesten van de Grote Markt. Aan het begin van de 18^e eeuw stort het belfort in waarbij ook de hal schade ondervindt. Deze gebouwen worden herbouwd in 1769-1771. De oude steenweg tussen Brugge, Roeselare, Menen en Rijsel waarvan de N32 een opvolger is, kent zijn oorsprong tussen 1751 en 1754. Hoewel de Franse bezetting (1744-1748, 1796) zorgde voor een tijdelijke heropbloei van de linnenproductie, was de concurrentie van het Engelse mechanisch gesponnen garen uiteindelijk te sterk. De industriële revolutie komt in Roeselare op gang wanneer stoommachines worden ingezet in de brouwerijen van Rodenbach en Cauwe. In deze periode kent de stad een nieuwe bloei van handel en nijverheid en wordt de stedelijke infrastructuur sterk uitgebreid door o.a. de constructie van de spoorlijnen Brugge-Kortrijk en Roeselare-leper-Menen, de uitbreiding van het wegennet, de ingebruikname van een stoomtram en de aanleg van het kanaal Roeselare-Ooigem. Fabrieken voor de mechanische spin- en weefnijverheid worden gedurende de 19de eeuw voornamelijk ingeplant nabij de waterspaarbekkens het Grote Bassin op de Mandel, het Kleine Bassin op de Sint-Amandsbeek en de Ronde Kom die eveneens in deze periode aangelegd werden. Een sterke bevolkingsgroei was het resultaat van deze industriële successen waardoor nieuwe parochies, scholen, medische instellingen en dergelijke werden gesticht in de binnenstad. Tijdens de Eerste Wereldoorlog vinden in Roeselare op 19 en 20 oktober 1914 gevechten plaats langs het kanaal en in

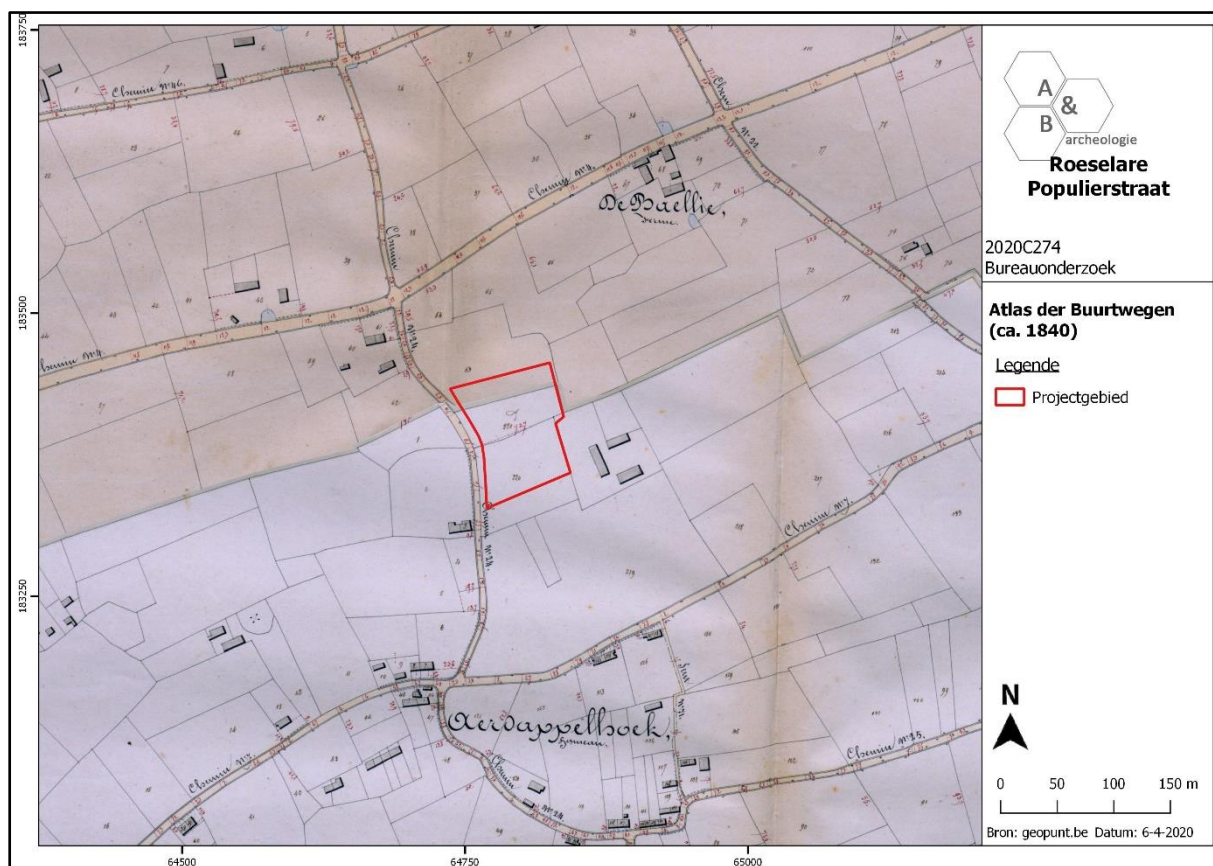
⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2020.

de Aardappelhoek, in de directe omgeving van het plangebied, waarbij een 150-tal gebouwen doorheen de hele stad worden verwoest. Roeselare situeert zich in het Duitse “Etappengebied” met aan de westelijke stadsgrens de “Flandern Stellung”. De stad wordt in de komende jaren heropgebouwd en ondervindt relatief weinig schade van de Tweede Wereldoorlog. Na de Tweede Wereldoorlog worden de Beekkwartieren (1960-1970) en het Biezenhof (1979-1981) verder ontwikkeld door de bouw van o.a. sociale woonwijken maar ook via privéverkavelingen.

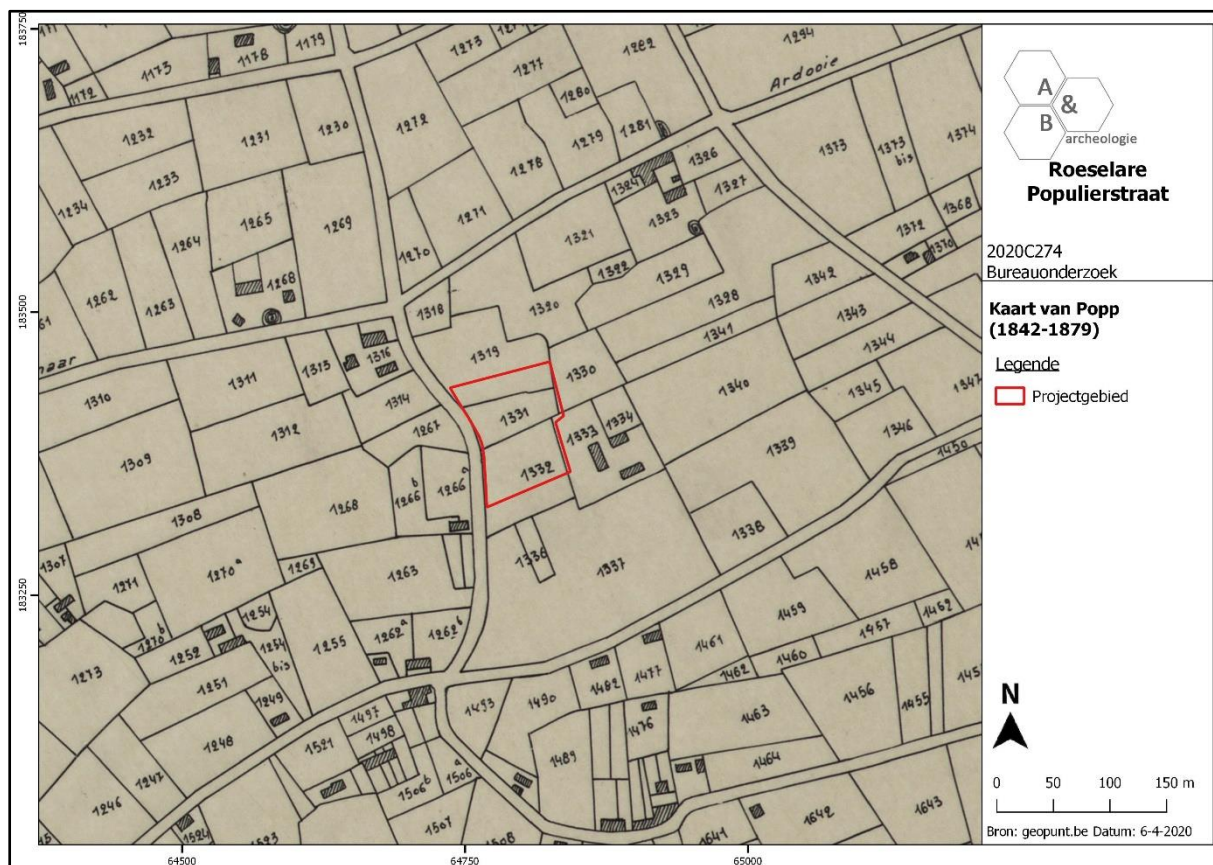
Bovenstaande beknopte geschiedenis geeft geen info over het plangebied specifiek. Daarvoor is men aangewezen op de cartografische bronnen. De oudste betrouwbare kaart waarop het plangebied is afgebeeld, is de Ferrariskaart uit ca. 1777. Het plangebied wordt op deze kaart in landbouwgebied geprojecteerd binnen een stippellijn die een appendante heerlijkheid van het Brugse Vrije (*‘Franc de Bruges’*) aangeeft. Vlak ten oosten van het plangebied bevinden zich enkele gebouwen. In de directe omgeving zijn reeds verschillende gebouwen aanwezig langsheen de bestaande wegen. Op de Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840 kan voor het eerst de Populierstraat ten westen van het plangebied worden opgemerkt. De voornaamste wegen rondom het plangebied zijn in deze periode reeds aanwezig. Binnen het plangebied is geen bebouwing aanwezig. Eenzelfde situatie wordt aangetroffen op de kaart van Popp (ca. 1842-1879) en de topografische kaarten van 1861 en 1883. Op de Vandermaelen kaart en de topografische kaart van 1911 wordt een (land)weg aangegeven ten zuiden van het plangebied, leidend naar de gebouwen ten zuidoosten van het plangebied. De luchtfoto's uit het einde van de 20ste en het begin van de 21ste eeuw geven aan dat het plangebied ook in de recentste geschiedenis onbebouwd is gebleven. Enkel op de luchtfoto van 2000-2003 kan een mogelijke maïsstapel met afdekzeil worden opgemerkt in het zuidoosten van het plangebied.

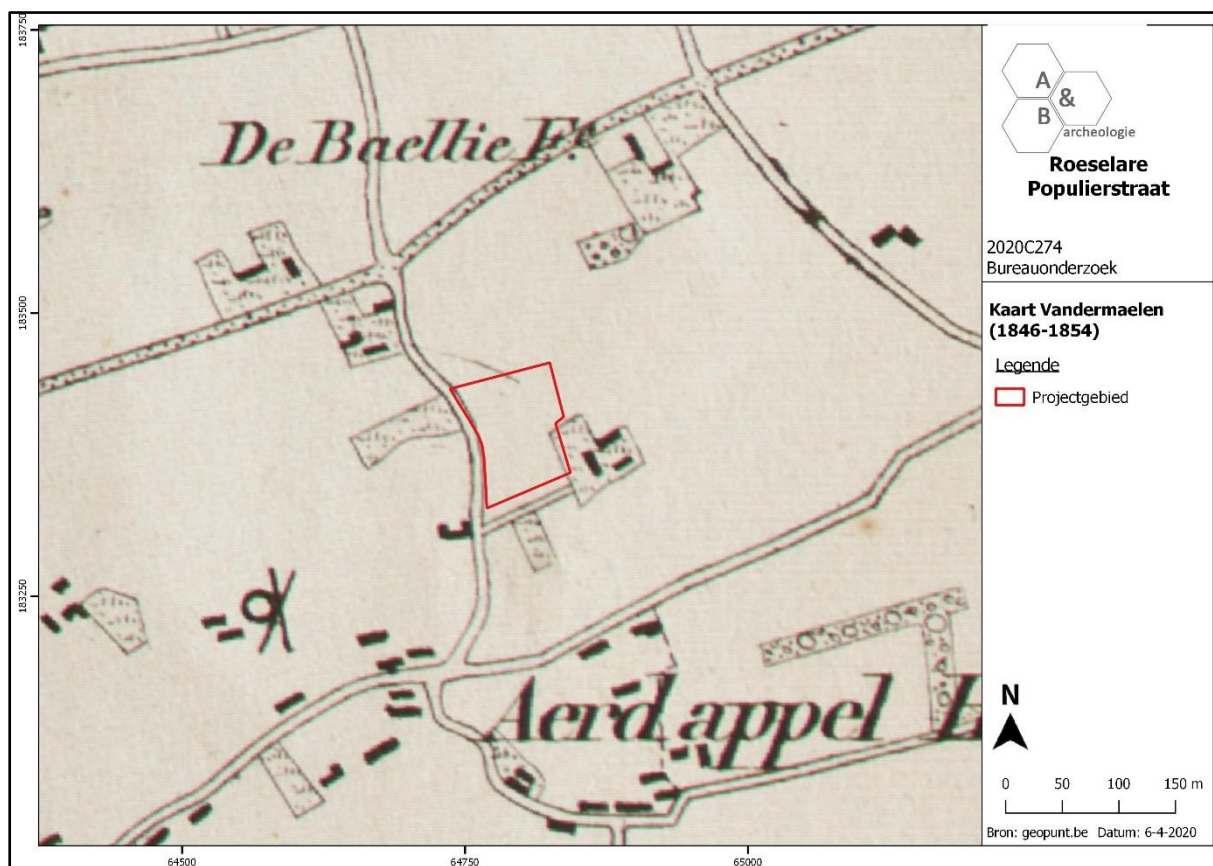
Figuur 18 Uitsnede uit de Ferrariskaart (ca. 1777) met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

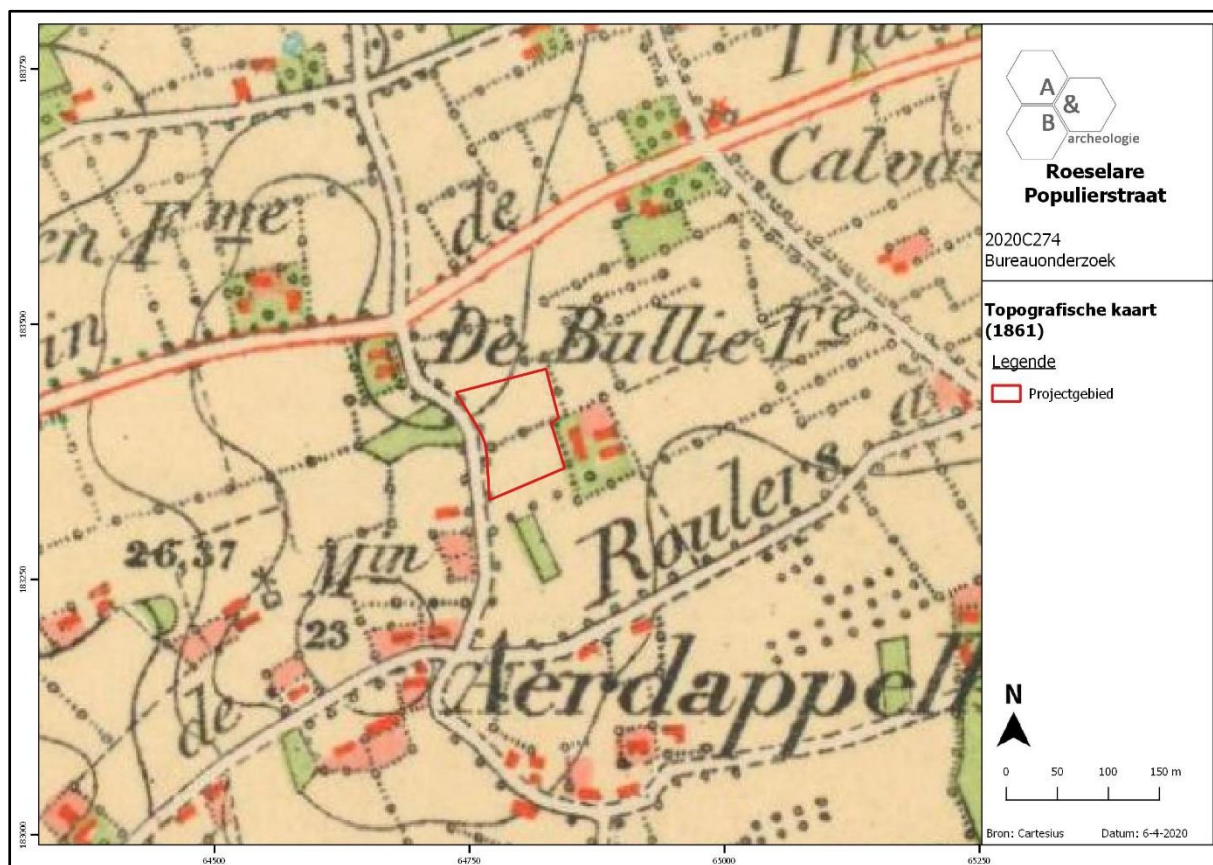
Figuur 19 Detailuitsnede uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

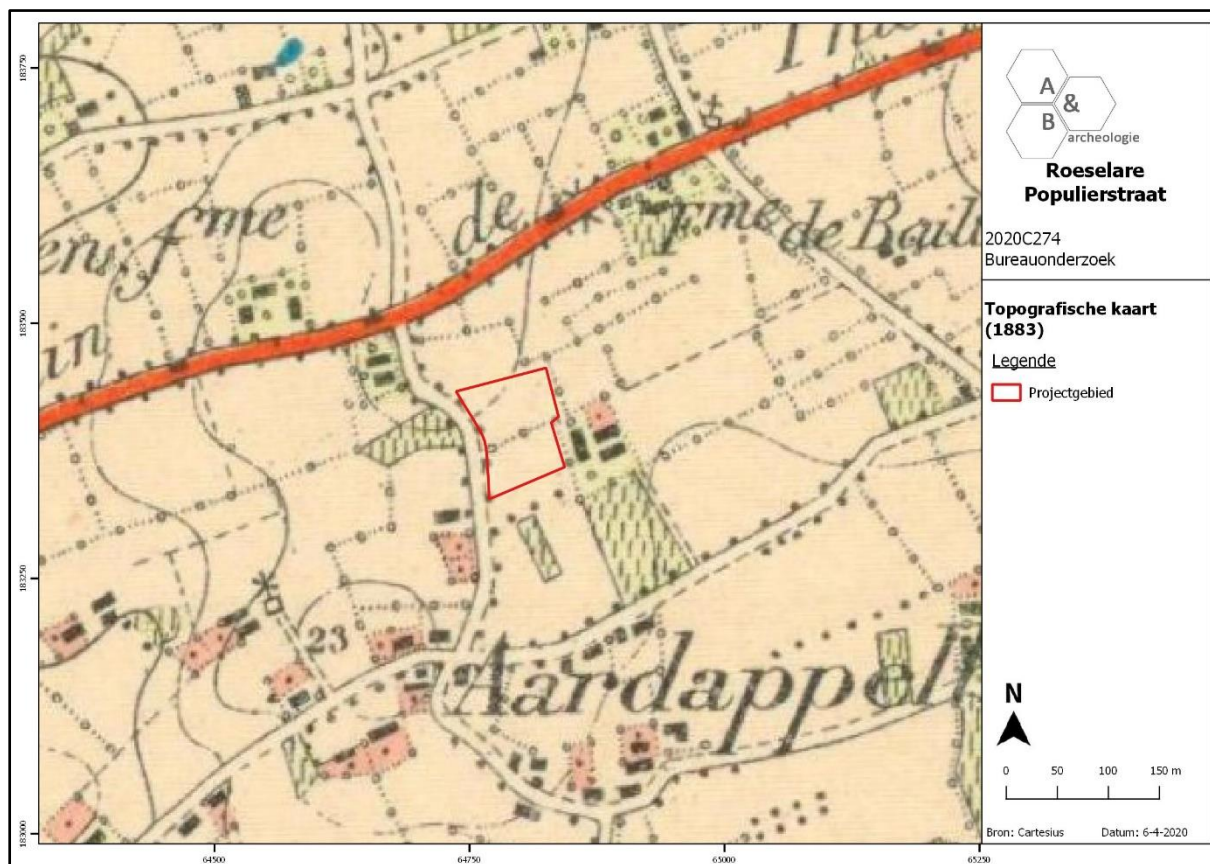
Figuur 20 Uitsnede uit de Kaart van Popp met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

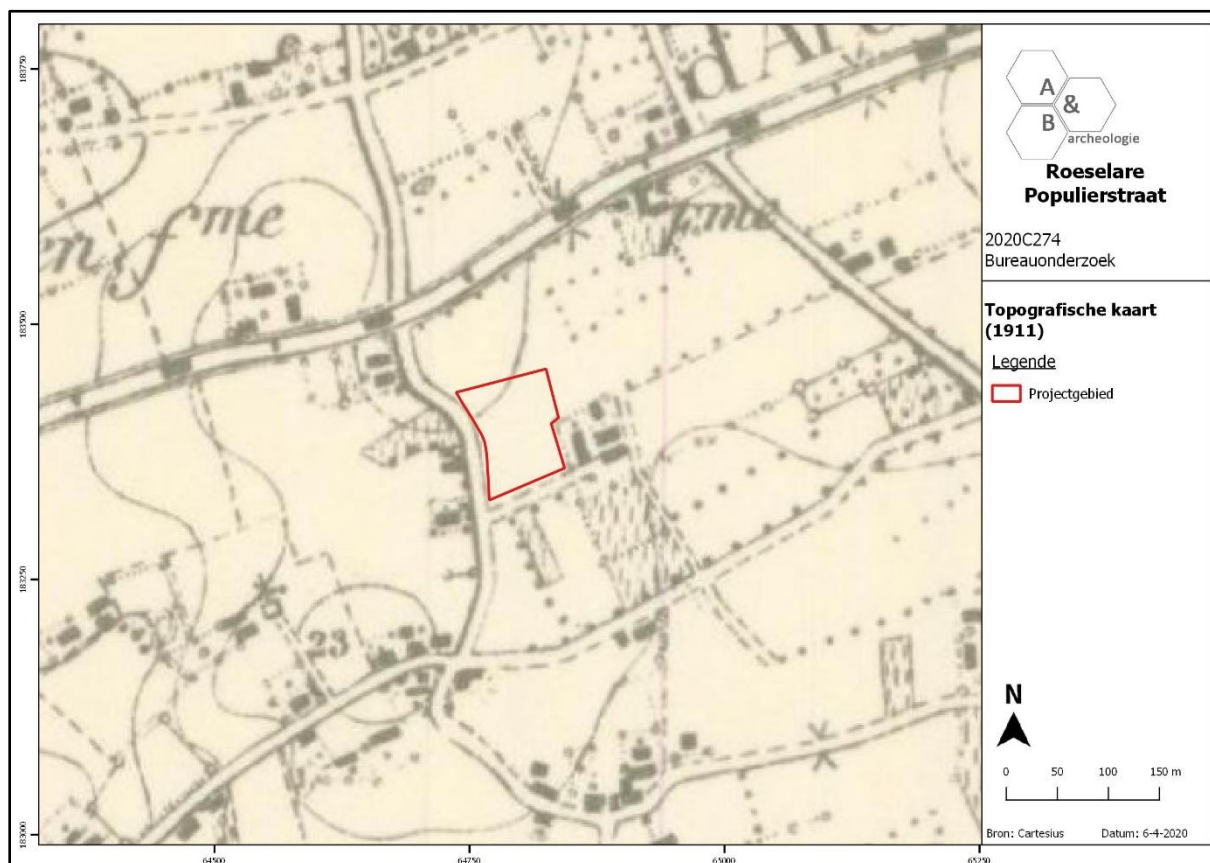
Figuur 21 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

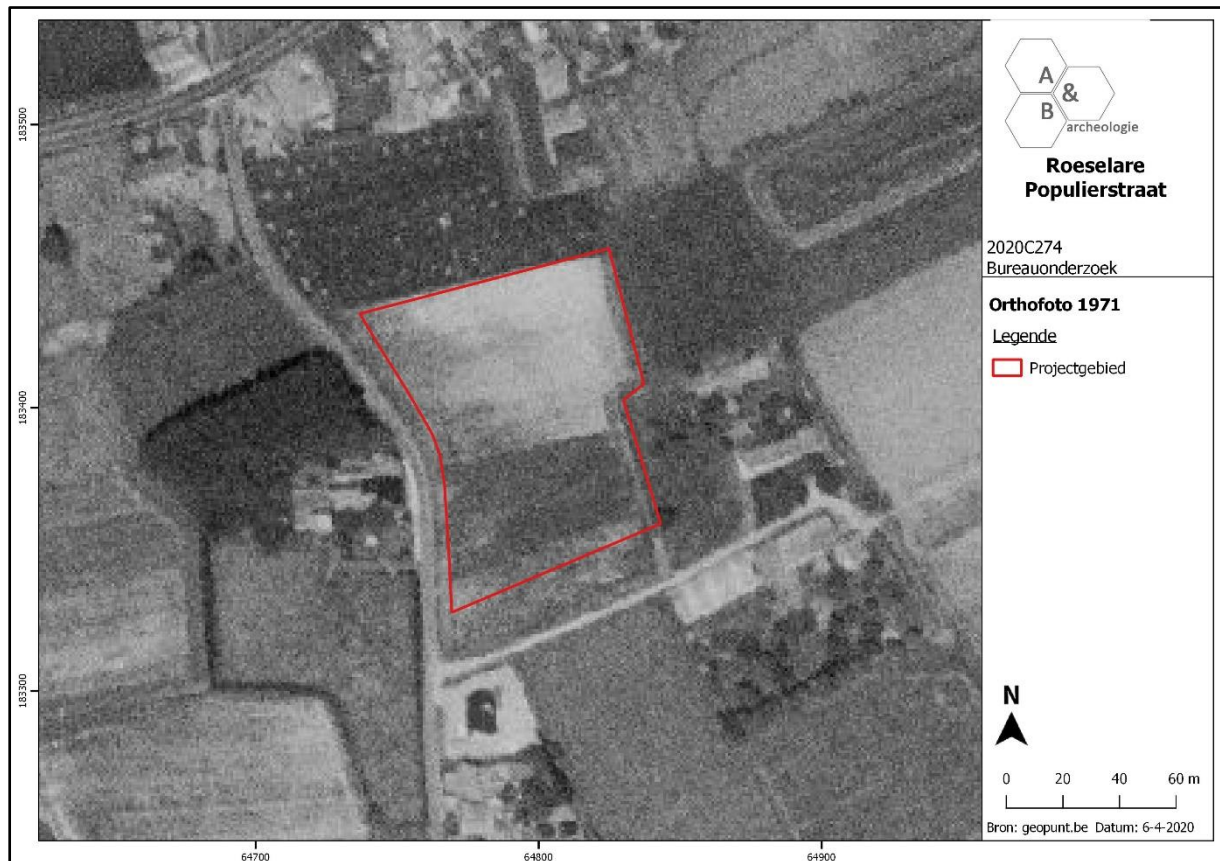
Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1861 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1883 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).

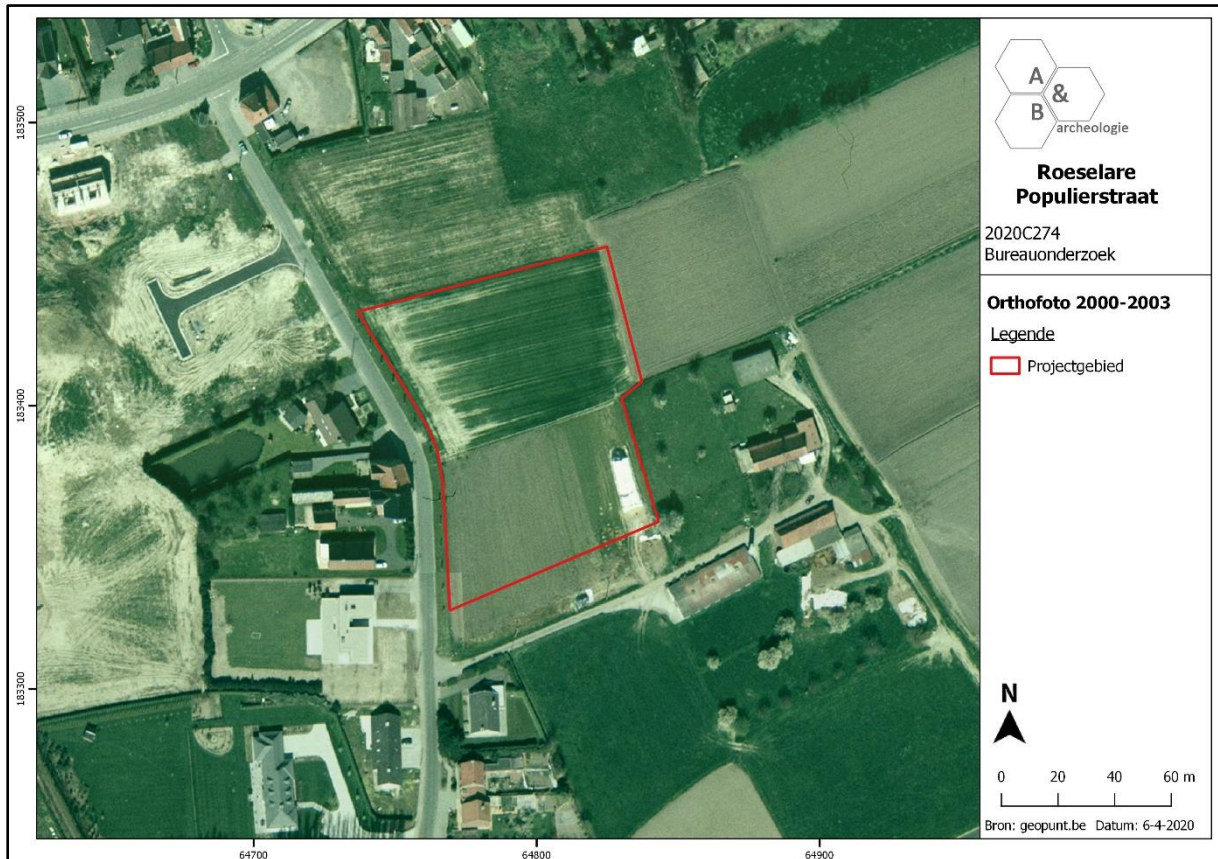
Figuur 24 Uitsnede uit de topografische kaart van 1911 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 25 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

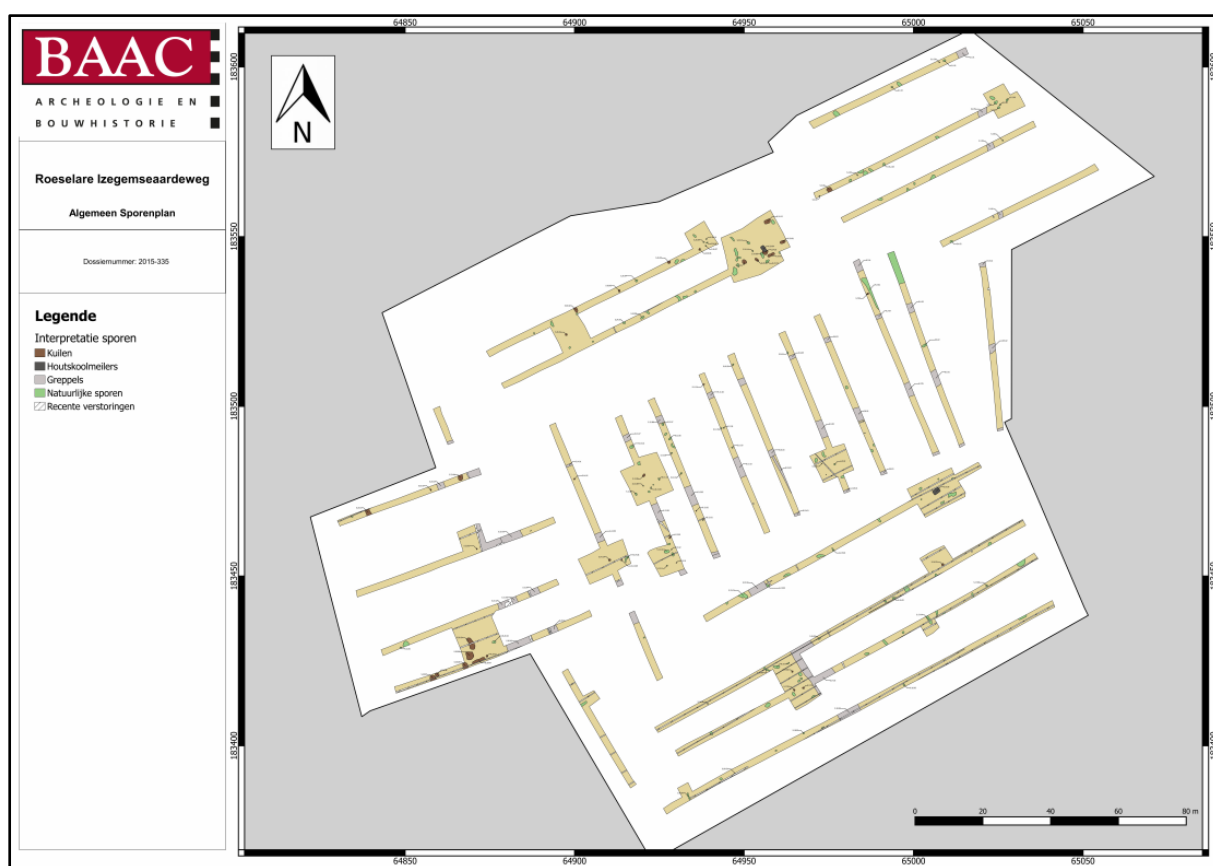
Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

Figuur 28 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2018 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

In een straal van 1 kilometer rond het plangebied zijn er op de CAI (Centrale Archeologische Inventaris) reeds enkele gekende archeologische sites aangeduid. Meteen ten oosten van het plangebied werd in 2015 bovendien reeds een archeologisch vooronderzoek⁸ uitgevoerd naar aanleiding van een nieuwe verkaveling (CAI ID 211407). Hierbij werden enkele perceelsgreppels uit de nieuwe en nieuwste tijd aangesneden. Het onderzoek bracht verder enkele paalkuilen, kuilen en twee houtskoolmeilers aan het licht. Deze laatste sporen bevonden zich in het noorden en zuiden van het plangebied. De datering van de sporen blijft wegens het ontbreken van vondstmateriaal onbepaald. Er werd geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd.

Figuur 29 Algemeen sporenplan van het proefsleuvenonderzoek aan de Izegemseardeweg door BAAC Vlaanderen (bron: Demoen, Gierts, Krekelbergh 2016).

⁸ Demoen, Gierts, Krekelbergh 2016.

Figuur 30 Coupe op een paalkuil aangetroffen tijdens het vooronderzoek aan de Izegemseardeweg door BAAC Vlaanderen (bron: Demoen, Gierts, Krekelbergh 2016, 28, fig. 24).

Figuur 31 Vlakfoto van een kuil aangetroffen bij het vooronderzoek aan de Izegemseardeweg door BAAC Vlaanderen (bron: Demoen, Gierts, Krekelbergh 2016, 35, fig. 35).

Figuur 32 Vlakfoto van de houtschoolmeiler S24.04, aangetroffen tijdens het vooronderzoek aan de Izegemseardeweg door BAAC Vlaanderen (bron: Demoen, Gierts, Kerkelbergh 2016, 31, fig. 28).

Figuur 33 Coupe op houtschoolmeiler S15.05, aangetroffen tijdens het vooronderzoek aan de Izegemseardeweg door BAAC Vlaanderen (bron: Demoen, Gierts, Kerkelbergh 2016, 31, fig. 29).

2.5.1. Prehistorie

Verder werden in de omgeving van het plangebied reeds vondsten en sporen aangetroffen die wijzen op menselijke aanwezigheid rondom het plangebied vanaf het finaal Paleolithicum. Zo werd bij de bouw van de Schaapsbrug, op ca. 1km ten zuidoosten van het plangebied, een finaal paleolithische kling aangetroffen (CAI ID 70228). Verder werden op de zandrug ten zuid(west)en van het plangebied reeds concentraties van lithisch materiaal uit het mesolithicum en neolithicum gedocumenteerd (CAI ID 70218, 70219, 70367, 70395 en 70397).

2.5.2. Romeinse periode

Vondsten uit de Romeinse periode (aardewerkfragmenten, *tegulae* en *imbrices*) werden reeds aangetroffen bij veldprospecties ter hoogte van het Bedrijventerrein Haven op ca. 650m ten zuidwesten van het plangebied (CAI ID 70355).

Ter hoogte van het Bedrijventerrein Haven werden eveneens reeds verschillende opgravingen uitgevoerd op een terrein dat in het noorden begrensd wordt door de Vierwegstraat, in het oosten door de Populierstraat, in het zuiden door de Kachtemsestraat en in het westen door de Kromme beek (CAI ID 75166). Hierbij werden sporen van een midden-Romeinse nederzetting met artisanal karakter (koperverwerking) aangetroffen. Zo werd een kuil met een concentratie metaalslakken in de vulling gedocumenteerd die wijst op de aanwezigheid van een artisanale zone. Daarnaast werd op de site een mogelijk hoofdgebouw met greppels en grachtjes van ca. 8m bij 7m, een gebouw met uitgegraven vloerniveau en een vierpostenspieker aangetroffen. In totaal werden vijf eikenhouten waterputten gedocumenteerd, waarvan drie vierzijdige, één boomstamwaterput en één grotendeels vernielde waterput. De structuren bevatten aardewerk, beenderresten van rund, een beenderen mesheft in de vorm van een kat, enkele bronzen ketels, maalsteenfragmenten, een gewicht in basaltlava, enkele fragmenten van lederen sandalen, een aantal ijzeren hengsels van emmers, fragmenten van *tubuli*, een hark, fragmenten van een ijzeroven en delen van een blaaspijp. Ook werd een gracht met breedte van 4m geattesteerd. Buiten deze gracht die het nederzettingsareaal begrensdde, werden vier Romeinse brandrestengraven aangetroffen. Los vondstmateriaal, aangetroffen op de site, wijst eveneens op menselijke aanwezigheid in de omgeving gedurende het mesolithicum en neolithicum. Verder werden ook enkele scherven Merovingisch aardewerk ingezameld.

Bij de aanleg van een nieuwe weg en aan de Zwaikomstraat te Roeselare, op ca. 800m ten zuidwesten van het plangebied, werden in 1986 restanten van een Romeinse dakpanoven en kleiwinningskuil aangetroffen (CAI ID 70411). De bovenbouw van de oven bleef niet bewaard. De vloer van de cirkelvormige stookkamer werd wel nog deels aangetroffen, alsook resten van een stookgang en stookplaats. In de kleiwinningskuil werd een concentratie van dakpanfragmenten, waaronder veel misbaksels aangetroffen. Vermoedelijk werd de kuil dan ook secundair gebruikt als stortplaats voor ovenresten en misbaksels.

Verder werden tijdens een proefsleuvenonderzoek van BAAC Vlaanderen in 2018 aan de Klaproosstraat (CAI ID 221356)⁹, op ca. 900m ten zuidwesten van het plangebied, sporen aangetroffen van een Romeins gebouw met kruisplattegrond. Verder werden enkele postmiddeleeuwse greppels en twee granaatinslagen aangesneden. Een verder vooronderzoek werd geadviseerd ter hoogte van de Romeinse sporen.

2.5.3. Middeleeuwen

Aan de Graankaai, op ca. 1km ten zuiden van het plangebied, werd bij veldprospecties een vondstconcentratie vroegmiddeleeuws aardewerk aangetroffen (CAI ID 76419). Één scherf zou in de Merovingische periode gedateerd kunnen worden.

De overige middeleeuwse archeologische waarden die worden aangegeven in de omgeving van het plangebied betreffen sites gekend via historische kaarten. Zo wordt op ca. 700m ten noorden van het plangebied aan de Hooistraat 4 te Beveren-Roeselare een voormalige site met walgracht aangegeven (CAI ID 73964). Ook aan de Muizenknok en de Claeyssestraat te Beveren-Roeselare, respectievelijk op ca. 870m en 1,2km ten noorden van het plangebied, worden op de CAI walgrachtsites aangeduid (CAI ID 73965 en 73963). Ten noordwesten van het plangebied worden eveneens verschillende sites met walgracht aangegeven aan de Wulfhaard (CAI ID 73975), de Claeyssestraat (CAI ID 73962), de Izegemse aardeweg (CAI ID 73974), de Jonkersstraat (CAI ID 73973), de Tornoestraat (CAI ID 73972) en de Beversesteenweg (CAI ID 73970) te Beveren-Roeselare.

Op ca. 950m ten zuidwesten van het plangebied bevindt zich 't Goed Ter Buerse (CAI ID 76420). Deze site met walgracht gaat vermoedelijk terug tot in de late middeleeuwen en was in oorsprong een enkelvoudige site met walgracht voorzien van een vierhoekige ophoging. Het goed wordt voor het eerst vermeld in 1592 en moest in 1982 plaatsmaken voor de bouw van de zwaai kom. Tijdens een archeologisch onderzoek op deze plaats werden enkel sporen van nivellering waargenomen.

Op ca. 1,8km en 2km ten zuidoosten van het plangebied worden twee laatmiddeleeuwse walgrachtsites gedocumenteerd. Het betreft respectievelijk het zogenaamde Mezemgoed te Rumbeke (CAI ID 71534) en de Rodesgoed Hoeve te Kachtem (CAI ID 71535). De laatmiddeleeuwse site met walgracht, Hoeve Rode Poort (CAI ID 72565), bevindt zich te Ardooie op ca. 1,9km ten noordoosten van het plangebied. De site bevat nog steeds hoevegebouwen.

Verder gaat ook het Sint-Annagoed (CAI ID 73971), ook wel 't Verzonken Kasteel genoemd, te Beveren-Roeselare, op ca. 1,7km ten noordwesten van het plangebied terug tot in de late middeleeuwen. Het werd in 1481 aangekocht ten behoeve van het Sint-Margrietenklooster te Deinze.

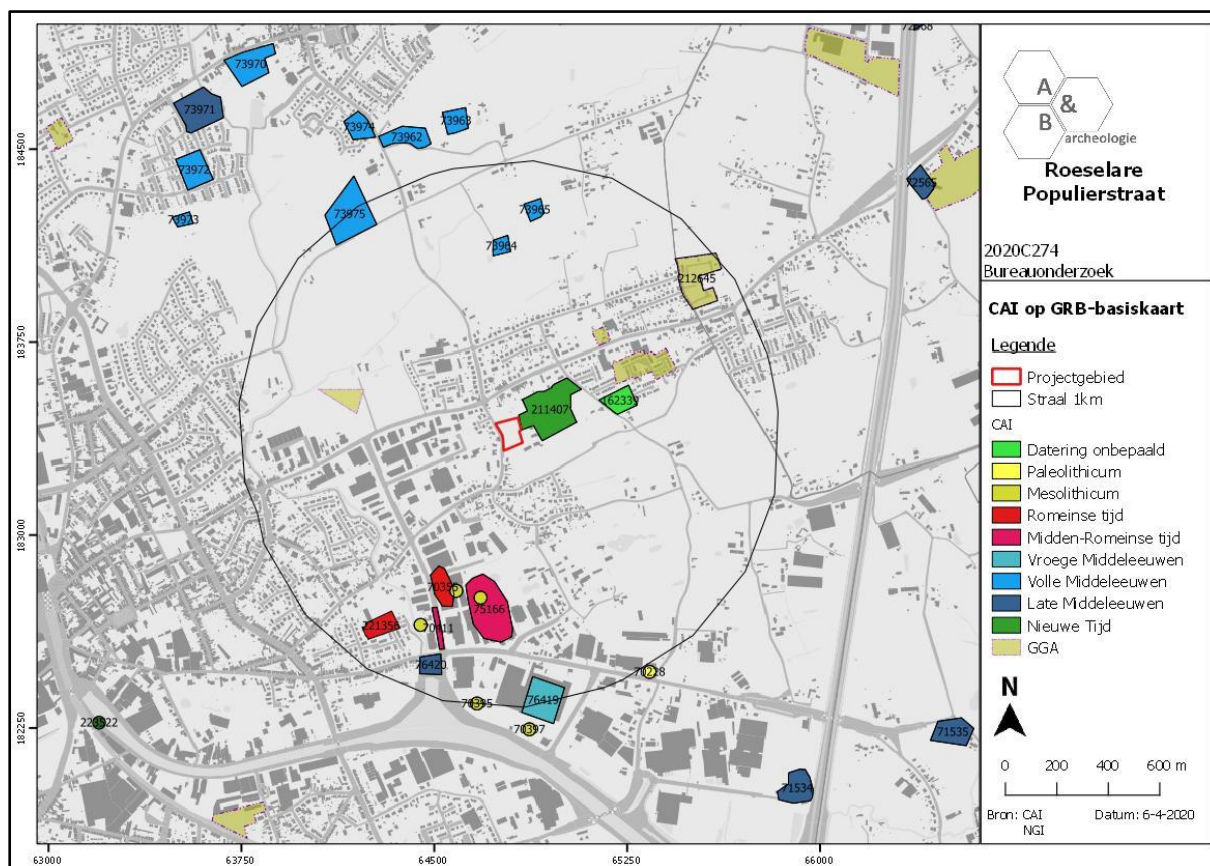
⁹ De Ketelaere et al. 2018.

2.5.4. Nieuwste tijd

Uit het kanaal Roeselare-Leie werd aan de brug waar de Mandel overgaat in het kanaal in 2019 onder andere een bajonet met het restant van de schede opgevist via magneetvisserij (CAI ID 223522). De vondst dateert vermoedelijk uit de Tweede Wereldoorlog.

2.5.5. Datering onbepaald

Tijdens een proefsleuvenonderzoek uit 2012 aan de Izegemseardeweg op ca. 450m ten oosten van het plangebied werden enkele greppels en kuilen aangetroffen waarvan de datering onbepaald bleef (CAI ID 162339).

Figuur 34 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Het plangebied situeert zich zeker vanaf het laatste kwart van de 18de eeuw in landbouwgebied op ca. 2,5km ten noordoosten van het centrum van Roeselare. Hoewel de omgeving in deze periode reeds bebouwd is, lijkt er tot op heden geen bebouwing aanwezig te zijn geweest binnen het plangebied. De oudste betrouwbare kaart waarop het plangebied is afgebeeld, is de Ferrariskaart uit ca. 1777. Het plangebied wordt op deze kaart in landbouwgebied geprojecteerd binnen een stippellijn die een appendante heerlijkheid van het Brugse Vrije (*'Franc de Bruges'*) aangeeft. Vlak ten oosten van het plangebied bevinden zich enkele gebouwen. In de directe omgeving zijn reeds verschillende gebouwen aanwezig langsheen de bestaande wegen. Op de Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840 kan voor het eerst de Populierstraat ten westen van het plangebied worden opgemerkt. De voornaamste wegen rondom het plangebied zijn in deze periode reeds aanwezig. Binnen het plangebied is geen bebouwing aanwezig. Eenzelfde situatie wordt aangetroffen op de kaart van Popp (ca. 1842-1879) en de topografische kaarten van 1861 en 1883. Op de Vandermaelen kaart en de topografische kaart van 1911 wordt een (land)weg aangegeven ten zuiden van het plangebied, leidend naar de gebouwen ten zuidoosten van het plangebied. De luchtfoto's uit het einde van de 20ste en het begin van de 21ste eeuw geven aan dat het plangebied ook in de recentste geschiedenis onbebouwd is gebleven. Afgaande op de cartografische bronnen en de luchtfoto's hebben er geen grootschalige verstoringen plaatsgevonden op het terrein sinds eind 18de eeuw.

- De omgeving van het plangebied kent landschappelijk een matig golvend karakter met de Zilverberg in het zuidwesten als hoogste punt en met depressies ter hoogte van de natuurlijke (bv. de Mandel) en artificiële (bv. het kanaal Roeselare-Leie) waterlopen. Het projectgebied bevindt zich op een zuidwestelijke uitloper van een heuvelrug die zich van noord naar zuid uitstrekt over het grondgebied van Roeselare. Ten noordwesten, ten westen en ten zuiden bevinden zich lager gelegen gronden in de depressies van de Uitenhovebeek, de Krommebeek, de Mandel en het Kanaal Roeselare-Leie. Het plangebied kent een golvend microreliëf met een lager gelegen zone aan de straatkant en in het noordoosten (ca. +22,8m TAW) en iets hoger gelegen delen in het noorden (ca. +23,4m TAW) en in het zuidoosten (ca. +23,6m TAW). Het hoogteverschil op siteniveau beslaat dus maximaal ca. 80cm. Op de potentiële bodemerosiekaart wordt aan het plangebied een verwaarloosbare erosiegraad toegekend. De bodemkaart karteert binnen het plangebied matig droge lemige zandbodems met duidelijke ijzer en/of humus B horizont en matig natte lichte zandleembodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Tijdens een proefsleuvenonderzoek¹⁰ op het terrein net ten oosten van het plangebied werden reeds bodemkundige vaststellingen gedaan, die een indicatie geven over de vermoedelijke bodemopbouw van het plangebied. Hier werd op de meeste plaatsen een Ap-C bodemprofiel geregistreerd, waarbij de C-horizont zich meteen onder een relatief dunne bouwvoor bevindt. Plaatselijk werd tussen de bouwvoor en de C-horizont nog een Bw-horizont

¹⁰ Demoen, Gierts, Krekelbergh 2016.

(verweringshorizont), ontstaan ten gevolge van intensieve bioturbatie, vastgesteld. Binnen het plangebied kan een gelijkaardige bodemopbouw verwacht worden.

- Op archeologisch vlak zijn er nog relatief weinig gegevens voorhanden. Op basis van losse archeologische vondsten werd echter reeds aangetoond dat de ruime omgeving van het plangebied reeds sinds het finaal Paleolithicum wordt gefrequentieerd. Gravend archeologisch onderzoek bracht ten zuidwesten van het plangebied reeds nederzettingssporen uit de midden-Romeinse periode aan het licht. Middeleeuwse archeologische waarden zijn vooralsnog voornamelijk gekend via de cartografische bronnen (sites met walgracht). Het onderzoek meteen ten oosten van het plangebied¹¹ bracht enkele perceelsgreppels uit de nieuwe en nieuwste tijd aan het licht. Daarnaast werden enkele paalkuilen, kuilen en twee houtskoolmeilers aangesneden. De datering van de sporen blijft wegens het ontbreken van vondstmateriaal grotendeels onzeker.

¹¹ Demoen, Gierts, Krekelbergh 2016.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

De initiatiefnemer plant een verkaveling van het plangebied in 22 bouwloten en de aanleg van een interne wegenis en gemeenschappelijke groenzones. De interne wegenis (ca. 1640m²) sluit op twee plaatsen aan op de Populierstraat en zal de toekomstige verkaveling verbinden met een wegenis van de nieuwe verkaveling ten oosten van het plangebied. De wegenis wordt opgebouwd uit cementbetonverharding en uit betonstraatstenen. Langs de wegenis worden enkele parkeerplaatsen ingeplant en zullen bomen worden aangeplant. Ook worden infiltratiezones voor hemelwater voorzien binnen en rondom de wegenis. In de noordelijke helft van het plangebied worden drie rijen van telkens vier driesgevelwoningen met eventuele carport, tuinberging en met voor- en achtertuin (grondoppervlakte tussen 207m² en 231m²) voorzien. Centraal binnen het plangebied zullen vier aaneengesloten woningen met achtertuin en eventuele carport en tuinberging (grondoppervlakte tussen 156m² en 228m²) worden gerealiseerd. Langs de zuidelijke zijde zullen tot slot vier driesgevelwoningen en twee viergevelwoningen worden gebouwd, telkens voorzien van een voor- en achtertuin en met ruimte voor een carport en tuinberging (grondoppervlakte tussen 220m² en 553m²). Langs de centrale oostelijke en westelijke zone zullen verder ook nog twee groenzones worden aangelegd met een oppervlakte van respectievelijk 614m² en 194m². Er zullen aldus aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het plangebied: het bouwrijp maken van het terrein, de bodemingrepen voor de aanleg van de nutsleidingen en -voorzieningen en voor de aanleg van de wegenis, funderingswerken, het optrekken van woningen, de aanleg van tuinen en verhardingen, de omgevingsaanleg. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. Het is dus niet uit te sluiten dat er een archeologische site aanwezig is op het terrein. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van deze regio. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren. Dit verder vooronderzoek dient in uitgesteld traject te gebeuren.

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

3.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet noodzakelijk om uit te voeren. De bodemopbouw is zeer gelijkaardig aan deze vastgesteld net ten oosten van het plangebied. Hier werd op de meeste plaatsen een Ap-C bodemprofiel geregistreerd, waarbij de C-horizont zich meteen onder een relatief dunne bouwvoor bevindt. Plaatselijk werd tussen de bouwvoor en de C-horizont nog een Bw-horizont (verweringshorizont), ontstaan ten gevolge van intensieve bioturbatie, vastgesteld. Er werden dus geen relevante bodemhorizonten aangetroffen die indicatief zijn voor de bewaring van steentijdsites. Binnen het plangebied kan een gelijkaardige bodemopbouw verwacht worden.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar enz.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Veldkartering en metaaldetectie

Bij een veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak voor de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of silexartefacten. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De toplaag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden. Wel dient tijdens het proefsleuvenonderzoek (cf. infra) een metaaldetector ingezet worden ter controle van de aangelegde sleuven en de grondhopen.

3.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden worden waarin zich bv. *in situ* steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet van toepassing.

- Proefputten in functie van steentijd artefactensites

Het doel van proefputten in functie van steentijd artefactensites is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet van toepassing.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.

Gezien de aard van de site, de geplande werken en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk om archeologische sites met grondsporen op te sporen. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen.

3.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Het plangebied situeert zich zeker vanaf het laatste kwart van de 18de eeuw in landbouwgebied op ca. 2,5km ten noordoosten van het centrum van Roeselare. Hoewel de omgeving in deze periode reeds bebouwd is, lijkt er tot op heden geen bebouwing aanwezig te zijn geweest binnen het plangebied. De oudste betrouwbare kaart waarop het plangebied is afgebeeld, is de Ferrariskaart uit ca. 1777. Het plangebied wordt op deze kaart in landbouwgebied geprojecteerd binnen een stippellijn die een appendante heerlijkheid van het Brugse Vrije (*'Franc de Bruges'*) aangeeft. Vlak ten oosten van het plangebied bevinden zich enkele gebouwen. In de directe omgeving zijn reeds verschillende gebouwen aanwezig langsheen de bestaande wegen. Op de Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840 kan voor het eerst de Populierstraat ten westen van het plangebied worden opgemerkt. De voornaamste wegen rondom het plangebied zijn in deze periode reeds aanwezig. Binnen het plangebied is geen bebouwing aanwezig. Eenzelfde situatie wordt aangetroffen op de kaart van Popp (ca. 1842-1879) en de topografische kaarten van 1861 en 1883. Op de Vandermaelen kaart en de topografische kaart van 1911 wordt een (land)weg aangegeven ten zuiden van het plangebied, leidend naar de gebouwen ten zuidoosten van het plangebied. De luchtfoto's uit het einde van de 20ste en het begin van de 21ste eeuw geven aan dat het plangebied ook in de recentste geschiedenis onbebouwd is gebleven. Afgaande op de cartografische bronnen en de luchtfoto's hebben er geen grootschalige verstoringen plaatsgevonden op het terrein sinds eind 18de eeuw.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Afgaande op de cartografische bronnen en de luchtfoto's hebben er geen grootschalige verstoringen plaatsgevonden op het terrein sinds eind 18de eeuw.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Op basis van het bureauonderzoek kunnen geen landschappelijke factoren worden aangewezen die een invloed zouden kunnen hebben gehad op de gaafheid van de eventuele archeologische sporen.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

De initiatiefnemer plant een verkaveling van het plangebied in 22 bouwloten en de aanleg van een interne wegenis en gemeenschappelijke groenzones. De interne wegenis (ca. 1640m²) sluit op twee plaatsen aan op de Populierstraat en zal de toekomstige verkaveling verbinden met een wegenis van de nieuwe verkaveling ten oosten van het plangebied. De wegenis wordt opgebouwd uit cementbetonverharding en uit betonstraatstenen. Langs de wegenis worden enkele parkeerplaatsen ingeplant en zullen bomen worden aangeplant. Ook worden infiltratiezones voor hemelwater voorzien binnen en rondom de wegenis. In de noordelijke helft van het plangebied worden drie rijen van telkens vier driegevelwoningen met eventuele carport, tuinberging en met voor- en achtertuin (grondoppervlakte tussen 207m² en 231m²) voorzien. Centraal binnen het plangebied zullen vier aaneengesloten woningen met achtertuin en eventuele carport en tuinberging (grondoppervlakte tussen 156m² en 228m²) worden gerealiseerd. Langs de zuidelijke zijde zullen tot slot vier

driegevelwoningen en twee viergevelwoningen worden gebouwd, telkens voorzien van een voor- en achtertuin en met ruimte voor een carport en tuinberging (grondoppervlakte tussen 220m² en 553m²). Langs de centrale oostelijke en westelijke zone zullen verder ook nog twee groenzones worden aangelegd met een oppervlakte van respectievelijk 614m² en 194m². Er zullen aldus aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het plangebied: het bouwrijp maken van het terrein, de bodemingrepen voor de aanleg van de nutsleidingen en -voorzieningen en voor de aanleg van de wegenis, funderingswerken, het optrekken van woningen, de aanleg van tuinen en verhardingen, de omgevingsaanleg. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek. De kans op het aantreffen van een archeologische site met grondsporen is echter niet uit te sluiten.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Het archeologisch vooronderzoek bestaat uit een proefsleuvenonderzoek over het volledige plangebied. Dit onderzoek bestaat uit het aanleggen van parallelle sleuven. De sleuven hebben als doel om het archeologisch potentieel van het terrein in kaart te brengen. Zijn er archeologische sporen aanwezig? Behoren deze tot één of meerdere periodes? Daarnaast is het ook belangrijk om de verstoringsgraad in kaart te brengen. Zijn de sporen goed bewaard? Kunnen er verstoringszones afgebakend worden? Afsluitend is het belangrijk om alle gegevens samen te beschouwen om zodoende een uitspraak te kunnen doen over het potentieel van het terrein. Hierbij wordt afgewogen of verder onderzoek nodig is in de vorm van een opgraving, over een deel of over het volledige terrein, of kan er overgegaan worden tot een vrijgave bij afwezigheid van archeologische sporen. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Roeselare Populierstraat (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het plangebied is ca. 8110m² groot en heeft een min of meer rechthoekige vorm. Het situeert zich ten oosten van de Populierstraat en is momenteel in gebruik als akkerland. Langs de straatzijde is een bomenrij aanwezig. Het projectgebied wordt in het westen omgeven door bebouwing langs de Populierstraat, in het noorden door akkerland, in het oosten door een recente verkaveling en in het zuiden door landbouwgronden en bebouwde percelen.

Het plangebied situeert zich zeker vanaf het laatste kwart van de 18de eeuw in landbouwgebied op ca. 2,5km ten noordoosten van het centrum van Roeselare. Hoewel de omgeving in deze periode reeds bebouwd is, lijkt er tot op heden geen bebouwing aanwezig te zijn geweest binnen het plangebied. De oudste betrouwbare kaart waarop het plangebied is afgebeeld, is de Ferrariskaart uit ca. 1777. Het plangebied wordt op deze kaart in landbouwgebied geprojecteerd binnen een stippellijn die een appendante heerlijkheid van het Brugse Vrije (*'Franc de Bruges'*) aangeeft. Vlak ten oosten van het plangebied bevinden zich enkele gebouwen. In de directe omgeving zijn reeds verschillende gebouwen aanwezig langsheen de bestaande wegen. Op de Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840 kan voor het eerst de Populierstraat ten westen van het plangebied worden opgemerkt. De voornaamste wegen rondom het plangebied zijn in deze periode reeds aanwezig. Binnen het plangebied is geen bebouwing aanwezig. Eenzelfde situatie wordt aangetroffen op de kaart van Popp (ca. 1842-1879) en de topografische kaarten van 1861 en 1883. Op de Vandermaelen kaart en de topografische kaart van 1911 wordt een (land)weg aangegeven ten zuiden van het plangebied, leidend naar de gebouwen ten zuidoosten van het plangebied. De luchtfoto's uit het einde van de 20ste en het begin van de 21ste eeuw geven aan dat het plangebied ook in de recentste geschiedenis onbebouwd is gebleven. Enkel op de luchtfoto van 2000-2003 kan een mogelijke structuur worden opgemerkt in het zuidoosten van het plangebied. De aard van de structuur is echter onduidelijk. Afgaande op de cartografische bronnen en de luchtfoto's hebben er geen grootschalige verstoringen plaatsgevonden op het terrein sinds eind 18de eeuw.

De omgeving van het plangebied kent landschappelijk een matig golvend karakter met de Zilverberg in het zuidwesten als hoogste punt en met depressies ter hoogte van de natuurlijke (bv. de Mandel) en artificiële (bv. het kanaal Roeselare-Leie) waterlopen. Het projectgebied bevindt zich op een zuidwestelijke uitloper van een heuvelrug die zich van noord naar zuid uitstrekt over het grondgebied van Roeselare. Ten noordwesten, ten westen en ten zuiden bevinden zich lager gelegen gronden in de depressies van de Uitenhovebeek, de Krommebeek, de Mandel en het Kanaal Roeselare-Leie. Het plangebied kent een golvend microreliëf met een lager gelegen zone aan de straatkant en in het noordoosten (ca. +22,8m TAW) en iets hoger gelegen delen in het noorden (ca. +23,4m TAW) en in het zuidoosten (ca. +23,6m TAW). Het hoogteverschil op siteniveau beslaat dus maximaal ca. 80cm. Op de potentiële bodemerosiekaart wordt aan het plangebied een verwaarloosbare erosiegraad toegekend.

De bodemkaart karteert binnen het plangebied matig droge lemige zandbodems met duidelijke ijzer en/of humus B horizont en matig natte lichte zandleembodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Tijdens een proefsleuvenonderzoek¹² op het terrein net ten oosten van het plangebied werden reeds bodemkundige vaststellingen gedaan, die een indicatie geven over de vermoedelijke bodemopbouw van het plangebied. Hier werd op de meeste plaatsen een Ap-C bodemprofiel geregistreerd, waarbij de C-horizont zich meteen onder een relatief dunne bouwvoor bevindt. Plaatselijk werd tussen de bouwvoor en de C-horizont nog een Bw-horizont (verweringshorizont), ontstaan ten gevolge van intensieve bioturbatie, vastgesteld. Binnen het plangebied kan een gelijkaardige bodemopbouw verwacht worden.

Op archeologisch vlak zijn er nog relatief weinig gegevens voorhanden. Op basis van losse archeologische vondsten werd echter reeds aangetoond dat de ruime omgeving van het plangebied reeds sinds het finaal Paleolithicum wordt gefrequentieerd. Gravend archeologisch onderzoek bracht ten zuidwesten van het plangebied reeds nederzettingssporen uit de midden-Romeinse periode aan het licht. Middeleeuwse archeologische waarden zijn vooralsnog voornamelijk gekend via de cartografische bronnen (sites met walgracht). Het onderzoek meteen ten oosten van het plangebied, uitgevoerd naar aanleiding van de nieuwe verkaveling¹³, bracht enkele perceelsgreppels uit de nieuwe en nieuwste tijd aan het licht. Daarnaast werden enkele paalkuilen, kuilen en twee houtskoolmeilers aangesneden. De datering van de sporen blijft wegens het ontbreken van vondstmateriaal grotendeels onzeker.

De initiatiefnemer plant een verkaveling van het plangebied in 22 bouwloten en de aanleg van een interne wegenis en gemeenschappelijke groenzones. De interne wegenis (ca. 1640m²) sluit op twee plaatsen aan op de Populierstraat en zal de toekomstige verkaveling verbinden met een wegenis van de nieuwe verkaveling ten oosten van het plangebied. De wegenis wordt opgebouwd uit cementbetonverharding en uit betonstraatstenen. Langs de wegenis worden enkele parkeerplaatsen ingeplant en zullen bomen worden aangeplant. Ook worden infiltratiezones voor hemelwater voorzien binnen en rondom de wegenis. In de noordelijke helft van het plangebied worden drie rijen van telkens vier driegevelwoningen met eventuele carport, tuinberging en met voor- en achtertuin (grondoppervlakte tussen 207m² en 231m²) voorzien. Centraal binnen het plangebied zullen vier aaneengesloten woningen met achtertuin en eventuele carport en tuinberging (grondoppervlakte tussen 156m² en 228m²) worden gerealiseerd. Langs de zuidelijke zijde zullen tot slot vier driegevelwoningen en twee viergevelwoningen worden gebouwd, telkens voorzien van een voor- en achtertuin en met ruimte voor een carport en tuinberging (grondoppervlakte tussen 220m² en 553m²). Langs de centrale oostelijke en westelijke zone zullen verder ook nog twee groenzones worden aangelegd met een oppervlakte van respectievelijk 614m² en 194m². Er zullen aldus aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op het plangebied: het bouwrijp maken van het terrein, de bodemingrepen voor de aanleg van de nutsleidingen en -voorzieningen en voor de aanleg van de wegenis, funderingswerken, het optrekken van woningen, de aanleg van tuinen en verhardingen, de omgevingsaanleg. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

¹² Demoen, Gierts, Krekelbergh 2016.

¹³ Demoen, Gierts, Krekelbergh 2016.

Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. Het is dus niet uit te sluiten dat er een archeologische site aanwezig is op het terrein. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van deze regio. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren. Dit verder vooronderzoek dient in uitgesteld traject te gebeuren.

Het verder vooronderzoek bestaat uit een proefsleuvenonderzoek over het volledige terrein. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

5. Bibliografie

- Agentschap Onroerend Erfgoed 2020. *Roeselare*, geraadpleegd op 10 april 2020 op <https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/13730>.
- De Ketelaere S., Desmet C., Janssens N., Van Remoorter O., Claus A., Stern C., 2018. Nota Roeselare, Klaproosstraat: Verslag van Resultaten, *BAAC Vlaanderen Rapport 755*, Gent: BAAC Vlaanderen bvba.
- Demoen D., Gierts I., Krekelbergh N., 2016. Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Roeselare – Izegemseardeweg, *BAAC Vlaanderen Rapport 169*, Gent: BAAC Vlaanderen bvba.
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <https://www.google.be/maps>

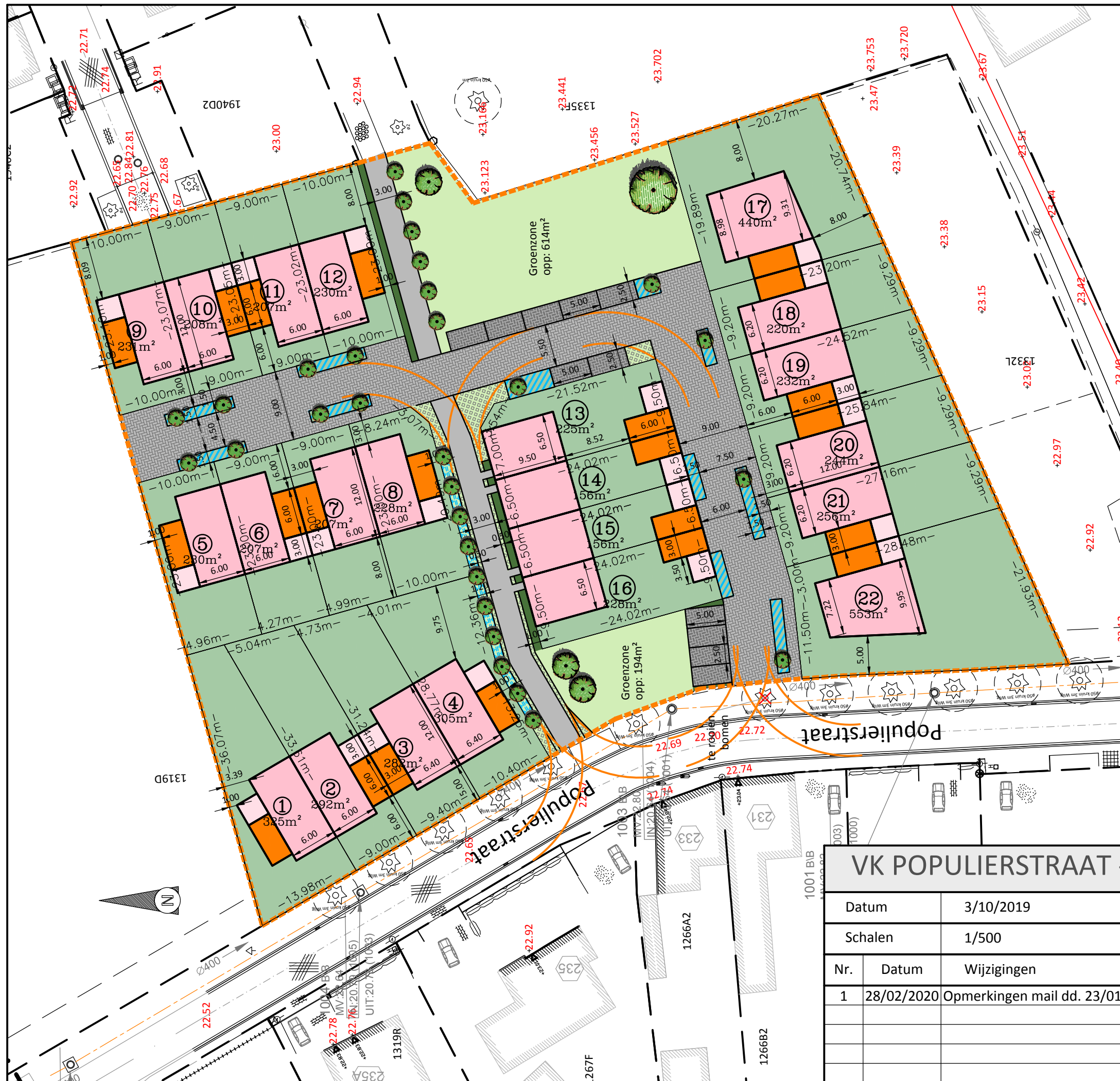
6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2018 (bron: geopunt.be).....	7
Figuur 2 Zicht op het plangebied vanuit het noordwesten (bron: Google Maps 2018).	8
Figuur 3 Geplande werken geprojecteerd op de kadasterkaart (bron: geopunt.be en initiatiefnemer).	10
Figuur 4 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).	10
Figuur 5 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).	12
Figuur 6 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI). 12	
Figuur 7 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).....	13
Figuur 8 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be). ..	13
Figuur 9 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	14
Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).....	15
Figuur 11 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	15
Figuur 12 Zicht op de bodemkaart met aanduiding van het plangebied (bron: DOV).	17
Figuur 13 Zicht op een bodemprofiel in werkput 14 tijdens het vooronderzoek van BAAC aan de Izegemseardeweg meteen ten oosten van het plangebied (bron: Demoen, Gierts, Krekelbergh 2016, 23, fig. 16).....	17
Figuur 14 Zicht op het bodemprofiel in werkput 16 tijdens het vooronderzoek van BAAC aan de Izegemseardeweg meteen ten oosten van het plangebied (bron: Demoen, Gierts, Krekelbergh 2016, 22, fig. 14).....	18
Figuur 15 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).	19
Figuur 16 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart ter hoogte van het plangebied (bron: geopunt.be).	20
Figuur 17 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (type 1) (bron: geopunt.be).	20
Figuur 18 Uitsnede uit de Ferrariskaart (ca. 1777) met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	22
Figuur 19 Detailuitsnede uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	23
Figuur 20 Uitsnede uit de Kaart van Popp met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be)....	23
Figuur 21 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).	24
Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1861 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).....	24
Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1883 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).....	25
Figuur 24 Uitsnede uit de topografische kaart van 1911 met aanduiding van het plangebied (bron: cartesius.be en NGI).....	25
Figuur 25 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).	26

Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).	26
Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).	27
Figuur 28 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2018 (bron: geopunt.be).	27
Figuur 29 Algemeen sporenplan van het proefsleuvenonderzoek aan de Izegemseardeweg door BAAC Vlaanderen (bron: Demoen, Gierts, Krekelbergh 2016).	28
Figuur 30 Coupe op een paalkuil aangetroffen tijdens het vooronderzoek aan de Izegemseardeweg door BAAC Vlaanderen (bron: Demoen, Gierts, Krekelbergh 2016, 28, fig. 24).	29
Figuur 31 Vlakfoto van een kuil aangetroffen bij het vooronderzoek aan de Izegemseardeweg door BAAC Vlaanderen (bron: Demoen, Gierts, Krekelbergh 2016, 35, fig. 35).	29
Figuur 32 Vlakfoto van de houtskoolmeiler S24.04, aangetroffen tijdens het vooronderzoek aan de Izegemseardeweg door BAAC Vlaanderen (bron: Demoen, Gierts, Kerkelbergh 2016, 31, fig. 28).	30
Figuur 33 Coupe op houtskoolmeiler S15.05, aangetroffen tijdens het vooronderzoek aan de Izegemseardeweg door BAAC Vlaanderen (bron: Demoen, Gierts, Kerkellbergh 2016, 31, fig. 29). ...	30
Figuur 34 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).	33

Bijlage: Ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).

LEGENDE

- Verkavelingsgrens (8037m²)
- Bestaande kadastrale perceelsgrens
- Ontworpen perceelsgrens
- Lotnummer
- Maten perceelsgrenzen
- Draaicirkels (R. 11m & 15m)
- Bouwzone
- Tuinzone
- Zone voor carport
- Zone voor tuinberging
- Openbare groenzone (808m² > 804m² = 8037m² x 10%)
- Betonstraatstenen 220/110/100 - grijs - elleboogverband
- Waterpasserende betonstraatstenen 220/110/100 - antraciet - elleboogverband
- Openbare groenzone - siergrassen
- Grasbetontegels
- Cementbetonverharding
- Infiltratiezone voor hemelwater met waterminnende planten
- Ontworpen boom

VK POPULIERSTRAAT - ROESELARE - VOORONTWERP

Datum	3/10/2019	TD	Dossiernummer ontwerper	19099
Schalen	1/500			
Nr.	Datum	Wijzigingen	Tek.	
1	28/02/2020	Opmerkingen mail dd. 23/01/20	NVe	

BVBA Studiebureau Jonckheere

Koen Jonckheere, zaakvoerder
Beëdigd landmeter LAN040153
tel.: 050/40 50 90
email: info@studiebureaujonckheere.be

Koningin Astridlaan 134/5
8200 Brugge